

บทที่ 3

ภาพลักษณ์ของคนไทยและประเทศไทยในมุมมองของคนลาว

ในการศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ของคนไทยในสายตาของคนลาว ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ความสัมพันธ์ไทย-ลาวแต่ละมิติ หรือแต่ละด้าน คือ มิติด้านประวัติศาสตร์ มิติด้านการเมือง มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมให้เกิดประสบการณ์ การรับรู้ ความรู้สึกนึกคิดในเชิงบวกและลบของคนลาวที่มีต่อคนไทย นอกจากนี้ อิทธิพลของสื่อต่าง ๆ ในสังคมเปิดของไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ส่งผลกระทบทางด้านภาพลักษณ์ของคนไทยและประเทศไทยในมุมมองของคนลาวและประเทศลาว จากกรอบดังกล่าว ผู้ศึกษาจะแยกวิเคราะห์ประเด็นมิติความสัมพันธ์ไทย-ลาวแต่ละด้านดังนี้

3.1 มิติความสัมพันธ์ด้านประวัติศาสตร์

ชนชาติไทยกับชนชาติลาว มีความสัมพันธ์กันทางเชื้อชาติมาแต่โบราณกาล ประเทศทั้งสองจึงเป็นเหมือน “บ้านพี่เมืองน้อง” ที่มีความคล้ายกันทั้งทางด้านภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ยุคประวัติศาสตร์ของชนชาติทั้งสอง เริ่มในสมัยที่ประเทศลาวปกครองโดยเจ้าฟ้าร่ม (ค.ศ. 1896-1916) ซึ่งในสมัยนั้น ประเทศลาวคือ อาณาจักรล้านช้างตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แห่งกรุงศรีอยุธยา (สำนักพระราชเลขานุการ, 2540: 6) ทั้งสองอาณาจักรต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เคยแสดงความกลมเกลียวแห่งความเป็น “บ้านพี่เมืองน้อง” ด้วยการกระทำพิธีประกาศคำสาบานร่วมกันไว้ว่า อาณาจักรไทยและอาณาจักรลาวจักมีความสัมพันธ์ฉันพี่น้องบ้านพี่เมืองน้อง จะช่วยเกื้อกูลกันเสมือนญาติและเป็นสัจจพิยานแห่งคำสาบานนี้ กษัตริย์ไทยและลาวจึงได้ร่วมกันสร้างเจดีย์ “พระธาตุศรีสองรัก” ขึ้นมาองค์หนึ่ง ซึ่งปัจจุบันเจดีย์พระธาตุองค์นี้ตั้งอยู่ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย และชื่อ “พระธาตุศรีสองรัก” องค์นี้แสดงให้เห็นอยู่ในตัวว่า สองอาณาจักรไทย-ลาวจะรักซึ่งกันและกันตลอดไปชั่วกาลนาน (ศรี อินทรปันตี, 2531: 3)

อาณาจักรไทยและลาวยังคงมีความผูกพันที่แนบแน่น ถึงแม้ว่าในครั้งหนึ่ง ลาวจะมีฐานะเป็นประเทศราชของไทยตลอดมา จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสขยายอำนาจทางการเมืองเข้ามาในอินโดจีน ทำให้ไทยกับฝรั่งเศสเกิดกรณีพิพาทหลายครั้ง เนื่องจากดินแดนที่เป็นเมืองขึ้นประเทศราชของไทยล้วนเป็นเมืองชายแดนที่ฝรั่งเศสได้ขยายอิทธิพลเข้ามา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวเมืองต่าง ๆ ของลาว และกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นกับฝรั่งเศสนี้ มีผลทำให้ไทยต้องเสียดินแดนบางส่วนในลาวให้ฝรั่งเศส และเมื่อฝรั่งเศสยึดครองลาวได้ทั้งหมดแล้ว ความสัมพันธ์ไทย-ลาวจึงต้องชะงักลงในช่วงหนึ่ง (สำนักกราชเลขาธิการ, 2540: 10)

สุวพงศ์ จันผิงเพชร ได้เขียนวิจารณ์ถึงหนังสือเจ้าเพชรราช : บุรุษเหล็กแห่งราชอาณาจักรลาวในคอลัมน์ร่มรื่นในเงาคิด ในมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ กันยายน 2542 หน้า 78 โดยให้ภาพประวัติศาสตร์ระหว่างไทยลาวว่า ภาพในประวัติศาสตร์ของประเทศลาวโดยส่วนใหญ่ นั้น จะสูญเสียเอกราชให้แก่ประเทศต่าง ๆ หลายครั้งหลายครา แต่การสูญเสียเอกราชในแต่ละครั้งนั้นไม่มีครั้งใดที่ขมขื่นมากไปกว่าการสูญเสียเอกราชให้กับประเทศไทยที่ถือว่าเป็นบ้านพี่เมืองน้องมาตั้งแต่โบราณ มหาสิลา วีระวงส์ ลำดับเหตุการณ์ “ลาวแตก” เอาไว้ว่า ครั้งที่ 1 เสียให้แก่พม่าเมื่อ ค.ศ. 1572 ในรัชสมัยของพระสุมังคลไวยโกโพธิสัตว์ (พระยาแสนสุรินทร) คนทั้งลาวได้กอบกู้เอกราชคืนมาได้ ในสมัยของพระวรวงศาธรรมิกราชเมื่อ ค.ศ. 1603 ครั้งที่ 2 เสียให้แก่ประเทศสยามเมื่อ ค.ศ. 1779 ช่วงที่ลาวแตกออกเป็น 3 ฝ่าย คือ หลวงพระบาง เวียงจันทน์ และจำปาศักดิ์ ทั้งนี้การเสียเอกราช เสียพร้อมกันทั้ง 3 อาณาจักร และในช่วงแห่งการล่มสลายนั้น มหาสิลา วีระวงส์ ได้กล่าวว่า สมเด็จพระเจ้าอนุหรืออนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ เป็นผู้นำคนลาวกู้เมื่อ ค.ศ. 1827 แต่อย่างไรก็ตาม การกู้เอกราชของพระเจ้าอนุวงศ์ในครั้งนั้นไม่เป็นผลดีประการใดแก่อาณาจักรของพระองค์ เพราะได้กลับกลายเป็นผลเสียอย่างยิ่งใหญ่ต่อประเทศลาว วงศ์กษัตริย์เวียงจันทน์ถูกทำลาย นครเวียงจันทน์ที่ถือว่าเป็นเมืองประวัติศาสตร์มีชื่อเสียงมาแต่โบราณนับร้อยพันปีได้ถูกเผาทำลาย และยิ่งไปกว่านั้น การกู้เอกราชของพระเจ้าอนุวงศ์ยังถูกชาติไทยผู้เป็นเจ้าปกครองในสมัยนั้น กล่าวหาว่าเป็น “ไอ้ขบถที่ชั่วช้าที่สุด”

การกู้เอกราชของเจ้าอนุในครั้งนั้น มหาสิลา วีระวงส์ ยืนยันว่าเหตุการณ์ดังกล่าวได้บ่มเพาะเชื้ออันวิระอาหาญรักชาติไว้ในสายเลือดของคนลาวรุ่นหลังเป็นอย่างดี แต่ในทางตรงกันข้ามในสายตาคนไทยนั้นถูกบีบให้มองพระเจ้าอนุวงศ์ผ่านช่องความเป็น “ชาตินิยม” อย่างฝังลึกมาเนิ่นนาน คนไทยจึงได้เห็นพระเจ้าอนุในมิติ “ไอ้ขบถที่ชั่วช้าที่สุด” เพียงด้านเดียว มหาสิลา ยังกล่าวต่อไปว่า

“แท้จริงการต่อสู้กู้อิสรภาพเป็นงานอันยิ่งใหญ่
 ของมนุษย์ผู้มีอุดมการณ์สูง และการต่อสู้กู้อิสรภาพนี้
 ไม่ใช่งานของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่หาก
 เป็นงานของคนในชาตินั้น ๆ ได้กระทำการร่วมกันโดย
 ความพร้อมเพรียงกัน จึงจะเป็นผลสำเร็จได้ แต่ถึง
 อย่างไรก็ตามในการต่อสู้อิสรภาพทุกครั้งของคนทุก
 ชาติทุกภาษา ย่อมมีหัวหน้าเป็นผู้นำดำเนินการ เป็น
 ผู้พาคิดพาทำ และการต่อสู้กู้อิสรภาพของมนุษย์นั้น
 บางครั้งก็สำเร็จบางครั้งก็ไม่สำเร็จ อันนี้เป็นเรื่อง
 ธรรมดา และการกอบกู้อิสรภาพออกจากแอกของชาติ
 ผู้เป็นนายนั้น ถ้าพวกที่ทำการกู้ชาติประสบความสำเร็จ
 ก็เรียกได้ว่าเป็นการกู้อิสรภาพ หัวหน้าผู้พาผู้ชาติก็ได้
 รับการยกย่องว่าเป็นวีรบุรุษ แต่ถ้าพวกที่ทำการกู้ชาติ
 นั้น ไม่ประสบผลสำเร็จก็จะถูกชาติผู้เป็นนายหมายหน้า
 ตราชื่อว่าเป็น “ไอ้ขบถชั่วช้า” เช่นเดียวกับเรื่องพระเจ้า
 อนุวงศ์ของลาวที่คิดกู้อิสรภาพจากสยามในอดีตที่ผ่านมา”

3.2 มิติความสัมพันธ์ด้านการเมือง

สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ยุค ดังนี้

3.2.1 ยุคประวัติศาสตร์

ความสัมพันธ์ด้านการเมืองระหว่างไทยกับลาวนั้นมีความเชื่อมโยงกับมิติทางด้านประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ต้น คือในปี ค.ศ. 1353 เมื่อพระเจ้าฟ้ารุ่ง สามารถรวบรวมอาณาจักรต่าง ๆ ของลาวเข้าเป็นอันตบหนึ่งอันเดียวกันได้ภายใต้อาณาจักรล้านช้าง และมีเมืองเชียงทอง (หลวงพระบาง) เป็นราชธานี ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1960 พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ได้ย้ายเมืองหลวงมาอยู่ที่เวียงจันทน์ เนื่องจากเห็นว่าพื้นที่กว้างใหญ่ และอุดมสมบูรณ์สามารถขยายเมืองให้ใหญ่โตได้มากกว่า และยังสามารถป้องกันการโจมตีจากพม่าได้ดีมากกว่าเมืองเชียงทอง อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 1570 และ ค.ศ. 1574 เวียงจันทน์ก็ถูกโจมตีจากพม่า และตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าอยู่ 24 ปี และในปี ค.ศ. 1698 ประเทศลาวก็ได้แตกแยกออกเป็น 3 อาณาจักร คือ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ และอาณาจักรนครจำปาศัก (สุรชัย สิริไกร, 2541: 2) ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างไทยกับลาวเริ่มต้นขึ้นในศตวรรษที่ 18 อีกครั้งหนึ่ง คือในปี ค.ศ. 1978 ในสมัยของพระเจ้ากรุงธนบุรี เนื่องจากความไม่พอใจพระเจ้าศิริบุญสารแห่งนครเว

ยงจันทร์ที่ไม่ร่วมมือกับไทยไปปราบพม่า จึงได้โจมตีเวียงจันทร์ และจำปาสักในปี 1779 อาณาจักรหลวงพระบางก็ยอมอ่อนน้อมต่อไทย และอาณาจักรลาวทั้ง 3 จึงเป็นเมืองขึ้นของไทยตั้งแต่นั้นมา ในปี 1827 เจ้าอนุวงศ์ภักดีผู้ปกครองนครเวียงจันทร์ได้ตั้งตัวเป็นอิสระจากไทย และได้ยกกองทัพลาวมากวาดต้อนครอบครัวคนลาวถึงเมืองโคราช และสระบุรี เมื่อสมเด็จพระนั่งเกล้า (รัชกาลที่ 3) ทราบข่าวว่า เจ้าอนุวงศ์แข็งข้อ จึงได้ส่งกองทัพติดตาม และโจมตีจนยึดเวียงจันทร์ได้ แต่ในที่สุดเจ้าอนุวงศ์ก็ถูกจับตัวได้ และถูกส่งไปกักขัง และสิ้นพระชนม์ที่กรุงเทพฯ ในปี ค.ศ. 1828 ราชวงศ์ล้านช้างเวียงจันทร์สิ้นสุดลง และไทยได้ย้ายศูนย์กลางอำนาจการปกครองดินแดนเวียงจันทร์มาอยู่ที่เมืองเวียงคุกในจังหวัดหนองคายแทน (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: เฟิงอ้าง)

3.2.2 ยุคลาวตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส

ในปี ค.ศ. 1893 เมื่อฝรั่งเศสยึดเวียดนามได้ และบีบบังคับให้ไทยมอบกัมพูชาให้เป็นประเทศในอารักขาของฝรั่งเศส และยอมมอบลาวให้เป็นประเทศในอารักขาอีกประเทศหนึ่ง ในปี ค.ศ. 1899 ฝรั่งเศสก็ได้รวมเขตการปกครองอาณาจักรหลวงพระบางจำปาสัก เชียงขวาง และเวียงจันทร์ เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเรียกว่า ลาว (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 2) ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ. 1945 ภายหลังที่ฝรั่งเศสพ่ายแพ้ต่อกองทัพนาซีเยอรมัน กำลังทหารญี่ปุ่นได้ยึดอำนาจการบริหารของฝรั่งเศสในอินโดจีน เจ้าฟ้ามงกุฎ สีสะหว่างวัดทะนา ได้เรียกร้องให้ประชาชนลาวลุกฮือต่อต้านทหารญี่ปุ่นแต่ล้มเหลว กองทัพญี่ปุ่นบังคับให้เจ้าสว้างพัฒนาประกาศตัดความสัมพันธ์ทั้งหมดกับฝรั่งเศส และให้ลาวเป็นเอกราช เมื่อวันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 1945 (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 3)

เมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามต่อกลุ่มประเทศพันธมิตร ฝรั่งเศสต้องการกลับเข้ามาปกครองอินโดจีนเป็นอาณานิคมแบบเดิม จึงได้ส่งทหารกลับเข้ามาในอินโดจีน และทำสงครามกับขบวนการกู้ชาติในเวียดนาม ลาว และกัมพูชา เมื่อทหารฝรั่งเศสบุกถึงนครหลวงหลวงพระบาง เจ้าสีสะหว่างวัดทะนาทรงกลับดัดสินพระทัยให้ลาวเป็นประเทศอารักขาของฝรั่งเศสดั้งเดิม และประกาศปลดเจ้าฟ้าเพ็ดชะราด นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง ยังผลให้คณะรัฐบาลและสภาชั่วคราวของลาวที่นครเวียงจันทร์ ลงมติออกเสียงให้ปลดกษัตริย์ลาวออกจากตำแหน่ง และประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว และจัดตั้งรัฐบาลลาวอิสระในวันที่ 12 ตุลาคม ค.ศ. 1945 ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน จากตุลาคม 1945 – เมษายน 1946 รัฐบาลลาวอิสระพยายามบริหารประเทศและจัดตั้งกองทัพโดยมีเจ้าสุพานวงเป็นผู้บัญชาการกองทัพ แต่การเจรจาเพื่อขอเอกราชจากฝรั่งเศสล้มเหลว และในที่สุดฝรั่งเศสก็ได้เข้ามาปกครองประเทศลาวอีกครั้งหนึ่ง โดยได้แต่งตั้งเจ้าสุวันนะรัตเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของลาว ภายใต้อาณัติของฝรั่งเศส มีเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก

เป็นนายกรัฐมนตรี และต่อมาคือ นายผุย ชนะนิคอน ส่วนรัฐบาลลาวอิสระนั้น และกองทัพที่เหลือส่วนใหญ่ได้หลบหนีเข้าไทย และได้จัดตั้งรัฐบาลลาวพลัดถิ่นขึ้นในประเทศไทย แต่ก็ไม่สามารถแสวงหาการรับรองจากนานาชาติได้ ยกเว้นประเทศไทย (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 4-5)

สำหรับไทยนั้น นายกรัฐมนตรี ปรีดี พนมยงค์ ได้สนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอกราชของรัฐบาลลาวอิสระ แต่เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ได้ยุตินโยบายสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอกราชของขบวนการกู้ชาติในประเทศอินโดจีนของนายกรัฐมนตรี ปรีดี และกลับไปรับรองอำนาจการปกครองของรัฐบาลฝรั่งเศสในประเทศไทยอินโดจีนดั้งเดิม ในช่วงเวลานั้น ประเทศไทยจึงสูญเสียโอกาสที่จะช่วยเหลือขบวนการกู้ชาติของประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน และโอกาสที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีต่อกัน

ส่วนในประเทศลาวนั้น ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1949 นายไกสอน พมวิหาน เริ่มสร้างกองกำลังทหารเรียกว่า กองชาละวง (กองทัพราชวงศ์) ที่เมืองเชียงค้อ แขวงหัวพัน ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของกองทัพปลดปล่อยประชาชนลาวในปัจจุบันในวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ. 1950 เจ้าสุพานวงได้จัดการประชุมสมัชชาใหญ่ได้มีมติจัดตั้งขบวนการปะเทดลาว ซึ่งเป็นองค์กรของพรรคประชาชนลาว (พรรคคอมมิวนิสต์ลาว) และตั้ง “แนวลาวอิสระ” เป็นองค์กรแสวงหาแนวร่วมต่อสู้ฝรั่งเศส ซึ่งมีเจ้าสุพานวง เป็นผู้นำขบวนการแต่เพียงในนามเท่านั้น อำนาจที่แท้จริงนั้นอยู่ในมือของนายไกสอน พมวิหาน และหนุฮัก พุมสะหวัน ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับพวกเวียดนามหันมากกว่าเจ้าสุพานวง ในเดือนมีนาคม 1951 พรรคคอมมิวนิสต์ของสามประเทศอินโดจีนได้ตกลงวางแผนต่อสู้กับฝรั่งเศสร่วมกัน โดยเวียดนามและขบวนการปะเทดลาวจึงประสพชัยชนะในการต่อสู้กับฝรั่งเศสในภาคเหนือของเวียดนามและลาว และในวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 1953 ฝรั่งเศสจึงได้ตกลงมอบเอกราชที่สมบูรณ์ให้แก่ลาวโดยการลงนามในสนธิสัญญา Treaty of Amity and Association between France and Laos Treaty เนื่องจากเห็นว่าไม่มีทางที่จะรักษาประเทศลาวไว้ในอารักขาได้อีกต่อไป ทั้งนี้เนื่องมาจากการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา และเจ้าสุวันพุมมาได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของลาวในยุคที่ลาวได้เอกราชสมบูรณ์จากฝรั่งเศส (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 10-11)

3.2.3 ยุคลาวเป็นเอกราชจากฝรั่งเศส

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า ลาวจะได้เอกราชอย่างสมบูรณ์จากฝรั่งเศสแล้ว ประเทศลาวก็ได้แตกแยกออกเป็นหลายฝ่าย และต่างฝ่ายก็มีความขัดแย้งกันเองภายในประเทศ ทั้งขบวนการปะเทดลาว หรือลาวอิสระ ลาวฝ่ายขวา และลาวฝ่ายซ้าย (สำนักราชเลขาธิการ,

2540: 12) ในช่วงต้นทศวรรษที่ 60 นั้น ประเทศไทยอยู่ภายใต้การนำของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้ทำตัดสินใจนโยบายเกี่ยวกับลาวอย่างเด็ดขาดด้วยวิธีการเผด็จการ และด้วยทัศนคติแบบแง่มุมเดียวโดยจอมพลสฤษดิ์มีแนวคิดที่เห็นพ้องต้องกันกับสหรัฐอเมริกาคือ จีนคอมมิวนิสต์และเวียดนามเหนือเป็นชาติที่ต้องการขยายอำนาจ และเป็นภัยต่อความมั่นคงประเทศเสรีในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์โดยทั่วไป และต่างเล็งเห็นว่า การขยายตัวของขบวนการ ประเทศลาวเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพ และความเป็นปึกแผ่นของลาว ดังนั้น การป้องกันคือร่วมมือกันสนับสนุนรัฐบาลลาวฝ่ายขวาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและการทหารอย่างลับ ๆ (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 14-15)

ความสัมพันธ์ไทย-ลาวดำเนินไปในขอบเขตพื้นที่การปกครองของรัฐบาล เวียงจันทน์ คือ รัฐบาลฝ่ายขวา โดยไทยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ลาวตลอดมา คือ มีการส่งผู้แทนไทยไปให้คำแนะนำทางด้านการเกษตร ในขณะเดียวกันลาวก็ได้ส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาชั้นสูงต่าง ๆ ในประเทศไทย และยังเปิดโอกาสให้ประชาชนลาวเข้ามาศึกษาในไทยโดยใช้ทุนส่วนตัว ส่วนในด้านการทหารประเทศไทยก็ได้ร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาช่วยเหลืออย่างเต็มที่ รวมทั้งการส่งทหารอาสาสมัครไปช่วยรบในสมรภูมิลาวหลายหมื่นคน (สำนักพระราชพิธี, 2540: 12) ตลอดระยะเวลาเกือบ 20 ปี จากปี ค.ศ. 1954-1975 รัฐบาลลาวที่กรุงเวียงจันทน์ โดยการสนับสนุนของสหรัฐและไทยได้พยายามปราบปรามฝ่ายขบวนการ ประเทศลาวของเจ้าสุพานวง และนายไกสอน พมวิหาน ด้วยกำลังแต่ล้มเหลว นอกจากนี้ ความพยายามจัดตั้งรัฐบาลผสมที่เป็นกลางภายใต้การนำของเจ้าสุวันพูมา ก็ประสบความล้มเหลวเช่นกัน ในช่วงระยะเวลาของการทำศึกแย่งชิงอำนาจระหว่างลาว 3 ฝ่าย หรือ “ศึกสามเจ้าลาว” นั้น สหรัฐได้ช่วยรัฐบาลลาวฝ่ายขวาจัดการให้การสนับสนุนทางการเงิน การทหาร และเศรษฐกิจ โดยผ่านทางองค์กร USAID (United States Aid for International Development) องค์กร CIA (Central Intelligence Agency) และสถานทูตสหรัฐประจำประเทศลาว การแทรกแซงของสหรัฐและไทยในความขัดแย้งทางการเมืองในลาวทำให้การสู้รบกลายเป็นสงครามใหญ่และยืดเยื้อกว่า 10 ปี จาก 1960-1973 และทำให้ไทยและสหรัฐเป็นศัตรูที่สำคัญของขบวนการประเทศลาว ดังนั้น เมื่อฝ่ายขบวนการประเทศลาวได้ชัยชนะทางการเมืองและการเมืองอย่างเด็ดขาดในปี 1975 พรรคคอมมิวนิสต์ลาวจึงไม่ไว้วางใจประเทศไทยตลอดมา (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 16-17)

3.2.4 ยุคลาวเข้าสู่ระบบคอมมิวนิสต์

ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างไทยกับลาวในขณะนั้นมีลักษณะของความขัดแย้งเรื่อยมา เนื่องจากต่างฝ่ายต่างมีแนวนโยบายที่ยึดถือแตกต่างกัน และอีกส่วนหนึ่งนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะสงครามเย็น (Cold War) ที่มีสภาพขัดแย้งกันรุนแรงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และภูมิภาคอื่นของโลก และก็มีส่วนทำให้ไทยเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามอินโดจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งไทยก็ได้พยายามดำเนินนโยบายทุกวิถีทางเพื่อประโยชน์ในด้านการมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ (มณฑล คงแถวทอง, 2539: 12)

ความสัมพันธ์ไทย-ลาวได้เสื่อมลงมากขึ้น คือเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 1975 ทหารลาวได้จับกุมเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและพลเรือนของไทย 3 คน ในนครเวียงจันทน์ในข้อหาการทรยศ ไทยจึงตอบโต้โดยการขับที่ปรึกษาทูตลาวประจำประเทศไทยและเลขานุการสถานทูตออกจากประเทศไทยในฐานะบุคคลไม่พึงปรารถนา ในวันที่ 14 สิงหาคม 1975 ลาวได้ปล่อยตัวเจ้าหน้าที่ทั้ง 3 คน และให้ออกจากลาวในฐานะบุคคลไม่พึงปรารถนา ในระหว่างที่เกิดปัญหาคือความขัดแย้งไทยลาว สถานีวิทยของลาวได้กล่าวโจมตีนายกรัฐมนตรี คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ว่าแทรกแซงกิจการภายในของลาว และไม่จริงใจในการปรับปรุงความสัมพันธ์กับลาว (สุรัชย์ สิริไกร, 2541: 66) ในขณะที่วิทยุฮานอยก็สนับสนุนข้อกล่าวหาของลาวและสนับสนุนให้ลาวดำเนินนโยบายแข็งกร้าวต่อไทย นอกจากนี้ ผู้นำฝ่ายปะเทดลาวได้กล่าวหาว่าไทยและสหรัฐให้การสนับสนุนกลุ่มลาวต่อต้านคอมมิวนิสต์ (พวกปฏิบัติการลาว) ที่จัดตั้งพรรคกู้ชาติต่อต้านลาวคอมมิวนิสต์ สถานีวิทยหนองคายของไทยจึงกล่าวโจมตีผู้นำลาวคอมมิวนิสต์บ้าง ขณะเดียวกัน เวียดนามและอดีตสหภาพโซเวียตได้เร่งส่งความช่วยเหลือให้แก่ลาวเมื่อไทยปิดพรมแดนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนสิ่งอุปโภคบริโภคที่ต้องซื้อจากไทยมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในนครเวียงจันทน์ และเกิดปัญหาเงินเฟ้ออย่างรุนแรง ดังนั้น ในวันที่ 2 ธันวาคม 1975 ผู้นำฝ่ายปะเทดลาวจึงตัดสินใจประกาศจัดตั้งรัฐบาลสังคมนิยมภายใต้การนำของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว และสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) โดยมีเจ้าสุพานวงเป็นประธานประเทศ และประธานสภาประชาชนสูงสุด ท่านไกสอน พมวิหาน เป็นนายกรัฐมนตรี ส่วนเจ้าสีสะหว่างวัดทะนา เจ้ามหาชีวิต หรือกษัตริย์แห่งราชอาณาจักรลาว ได้ประกาศสละราชสมบัติในวันที่ 29 พฤศจิกายน 1975 และได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาสูงสุดของประเทศ ส่วนเจ้าสุวันพูมาได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลเพื่อเป็นเกียรติแก่เจ้าสุวันพูมา และเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีของรัฐบาล สปป.ลาว ต่อสายตาของโลก (สุรัชย์ สิริไกร, 2541: 67-68)

3.2.5 ยุคก่อนและหลังสงครามเย็น

ในช่วงปี ค.ศ. 1975-1992 อาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคใหม่ของประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาว โดยเริ่มตั้งแต่ลาวมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ในปลายปี ค.ศ. 1975 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็มีลักษณะขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยค่อนข้างจะตึงเครียดเนื่องจากมีข้อพิพาทตามพรมแดนเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามรัฐบาลของไทยทุกสมัยได้มีนโยบายที่แสดงความเป็นมิตรต่อลาว และจากท่าทีที่แสดงความเป็นมิตรและความพยายามในการปรับความสัมพันธ์ของรัฐบาลไทยนั้น ได้ทำให้ความสัมพันธ์ที่เคยตึงเครียดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (มณฑล กองแถวทอง, 2539: 14-15) ทั้งสองฝ่ายได้ฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับผู้นำรัฐบาลในปี ค.ศ. 1979 ระหว่างพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ อธิบดีนายกรัฐมนตรีไทย และนายไกสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรีลาว นอกจากนี้ ยังได้มีการติดต่อกันในระดับท้องถิ่น การขยายความร่วมมือทางด้านการค้า และการเปิดจุดผ่านแดนเพิ่มขึ้น และยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว (ระดับชาติ) และคณะกรรมการชายแดนไทย-ลาว (ระดับท้องถิ่น) แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ในขณะนั้นก็เป็นไปโดยไม่ราบรื่นนัก (สมศักดิ์ ศรีวรรณะ, 2532-33: 22) เนื่องจากได้รับความกระทบกระเทือนจากความขัดแย้งต่าง ๆ ตามชายแดนของประเทศทั้งสองอยู่เนือง ๆ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกันยาวถึง 1,750 กม. และความขัดแย้งรุนแรงที่สุดที่เกิดขึ้นได้แก่ กรณีปัญหาชายแดนที่ 3 หมู่บ้าน ที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ในปี ค.ศ. 1986 และกรณีบ้านร่มเกล้าที่จังหวัดพิษณุโลก ในปี ค.ศ. 1987-1988 และนับว่าเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงที่สุดในความสัมพันธ์ไทย-ลาว

อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งดังกล่าวได้กระเดื่องขึ้น เมื่ออดีตนายกรัฐมนตรีชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ประกาศใช้นโยบาย “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” และสนับสนุนให้นักธุรกิจไทยเข้าไปค้าขาย และลงทุนใน 3 ประเทศอินโดจีน ซึ่งนายไกสอน พมวิหาน อธิบดีนายกรัฐมนตรีประเทศลาวขณะนั้น ได้ตอบรับนโยบายของไทยเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ โดยการเปิดประเทศต้อนรับนักธุรกิจ และนักลงทุนจากไทยที่เริ่มทยอยเข้าไปทำการค้ากับ สปป.ลาว ในปี ค.ศ. 1988 ความสัมพันธ์ไทยลาวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เมื่อผู้นำทั้งสองประเทศได้ตกลงที่จะสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างไทยลาวแห่งแรกโดยความช่วยเหลือทางการเงินจากประเทศออสเตรเลียในเดือนพฤศจิกายน ในปี ค.ศ. 1989 (สุรัช ศรีไกร, 2538: 276) นอกจากนี้ ผู้นำของไทยยังได้เปิดฉากทางการทูตต่อ สปป.ลาว ครั้งใหม่ โดยการเยี่ยมเยือนของผู้นำประเทศ ตลอดจนองค์พระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ของไทย ยึดถือความสัมพันธ์แบบ “บ้านพี่-น้อง” และลาวก็ได้ให้การต้อนรับแก่การเสด็จเยือนลาวเป็นครั้งแรกของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ระหว่างวันที่ 15-22 มีนาคม ค.ศ.

1990 อย่างสมเด็จพระเกียรติ ซึ่งเป็นนิมิตหมายว่า ประเทศไทยมีความจริงจังในการปรับปรุงความสัมพันธ์ไทยลาวให้แน่นแฟ้นอย่างในอดีต (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 276-277)

ในระบายนั้น ความสัมพันธ์ลาว-ไทยดีขึ้นทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้นำของไทยได้ปรับเปลี่ยนนโยบายทางการทูตต่อประเทศลาวครั้งใหม่ ตามสถานการณ์ของภูมิภาคและของโลกที่เปลี่ยนไป และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 เป็นต้นมา ความสัมพันธ์ไทย-ลาว พัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้นตามลำดับ (อาสา สารสิน ในวันเพ็ญ สุรฤกษ์ บก., 2541: 7) ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยประมุขของทั้งสองประเทศได้แสดงเจตจำนงค์ที่จะร่วมมือกันและอยู่ร่วมกันฉันท์บ้านพี่เมืองน้อง การติดต่อทางการเมืองระหว่างกันในระดับสูงมีอย่างสม่ำเสมอ เช่น ในระหว่างวันที่ 6-23 มกราคม ค.ศ. 1992 ประธานประเทศ ไกสอน พมวิหาน และคณะ ได้เดินทางมาเยือนไทยในฐานะพระราชอาคันตุกะขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทย เป็นผลให้ความสัมพันธ์ของประมุขของทั้งสองประเทศแน่นแฟ้น เกิดความไว้วางใจและเชื่อถือซึ่งกันและกัน (สุรัชย์ ศิริไกร, 2538: 277) และอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ช่วยเสริมกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นคือ การเสด็จเยือนลาวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ ระหว่างวันที่ 8-9 เมษายน ค.ศ. 1994 เพื่อทรงเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว หนองคาย-เวียงจันทน์ ซึ่งในครั้งนั้น ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จเยือนประเทศลาวอย่างเป็นทางการ และในคราวเดียวกันประเทศไทยก็ได้เชิญฯพณฯ หนูฮัก พุมสะหวัน อดีตประธานประเทศลาวเยือนประเทศไทยเป็นการตอบแทนเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1995 (บงกช หงษ์คำมี, 2539: 90) นับว่าเป็นสัญลักษณ์สูงสุดของมิตรภาพและความสัมพันธ์ไทยลาวในปัจจุบัน

การเสด็จเยือนลาวของพระราชวงศ์ระดับสูง พระองค์อื่นของไทยมีตามมาอยู่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะในกรณีของสมเด็จพระเทพรัตนสุภาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเยือนแขวงต่าง ๆ ของลาวเป็นประจำทุกปี และบัดนี้เสด็จเยือนครบทุกแขวงของลาวแล้ว นับได้ว่าทรงเสริมสร้างภาพลักษณ์และความเข้าใจที่ดียิ่งระหว่างประชาชนของประเทศทั้งสอง (อาสา สารสิน อังในวันเพ็ญ สุรฤกษ์ บก., 2541: 9)

ในระดับผู้นำรัฐบาลก็ได้มีการพบปะหารือกันอย่างสม่ำเสมอ โดยอดีตนายกรัฐมนตรีของไทยได้แก่ นายกรัฐมนตรีบรรหาร ศิลปอาชา และนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย ได้ไปเยือนลาวเมื่อปี ค.ศ. 1993 และ 1996 ตามลำดับ โดยก่อนหน้านั้น พลเอกคำได สิทันดอน อดีตนายกรัฐมนตรีลาวได้เดินทางมาเยือนไทยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1992 และยังมีการแลกเปลี่ยนการเยือนของรัฐมนตรีต่างประเทศและรัฐมนตรีอื่น ๆ อีกเป็นประจำ และในปีนี้อังได้มีพิธีลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยกับลาว 3 ฉบับด้วยกัน คือ ความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยวระหว่างไทยลาว สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือระหว่างไทย-ลาว และแถลงการณ์ร่วมเกี่ยวกับความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและวิชาการระหว่าง นายอานันท์ ปันยารชุน

อดีตนายกรัฐมนตรีของไทยกับ พลเอก คำไต สีพันดอน อดีตนายกรัฐมนตรีของลาว โดยสาระสำคัญของการลงนามคือ ฝ่ายไทยจะให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของลาวในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ การจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และนักเรียนนักศึกษาของลาวซึ่งจะส่งมาฝึกงานในประเทศไทย การฝึกอบรมข้าราชการในฝ่ายวางแผนของลาวมาอบรมที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การเจรจาโครงการพัฒนาลุ่มน้ำโขง และความร่วมมือของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกับเจ้าหน้าที่ของลาว (กรุงเทพธุรกิจ, 20 กุมภาพันธ์ 2535: 3)

ปี ค.ศ. 1998 ไทยและลาวได้บรรลุข้อตกลงปักปันเขตแดนระยะทางทั้งสิ้น 261 กม. พร้อมร่างแผนแม่บทความร่วมมือระยะยาวด้วยหวังว่า แผนแม่บทดังกล่าวจะช่วยแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในภูมิภาคและหุ้นส่วนสู่ศตวรรษที่ 21 (กรุงเทพธุรกิจ, 13 พฤศจิกายน 2541: 3)

ปี ค.ศ. 1999 นายสุทัศน์ เงินหมื่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของไทยพร้อมคณะเยือน สปป.ลาว ระหว่างวันที่ 13-15 กุมภาพันธ์ และเข้าเยี่ยมคารวะท่านสีสะหวาด แก้วนูนพัน นายกรัฐมนตรีลาว โดยมีท่านคำอ้วน บุปผา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้นำเข้าพบ และการเยือน สปป.ลาว ของ นายสุทัศน์ เงินหมื่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเยี่ยมชมการทำงาน และปรึกษาหารือเกี่ยวกับความร่วมมือด้านงานกระทรวงยุติธรรมกับคณะผู้แทนกระทรวงยุติธรรมแห่ง สปป.ลาว การเยือนของ นายสุทัศน์ ในครั้งนี้ ท่านนายกรัฐมนตรีของ สปป.ลาว ได้แสดงความยินดีและต้อนรับอย่างอบอุ่น ซึ่งได้กล่าว

“การเยือน สปป.ลาว ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรมของไทยมีความหมายสำคัญยิ่ง เป็นการทำให้ความ
ร่วมมือระหว่าง 2 ประเทศ ลาว-ไทย โดยเฉพาะระหว่าง
2 กระทรวงยุติธรรม ให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นอีก”
(เวียงจันทน์ใหม่, 16 กุมภาพันธ์ 1999: 1, 8)

ในเดือนกุมภาพันธ์ของปีเดียวกัน คณะกรรมการรักษาความสงบและเรียบร้อยตามชายแดนลาวไทย ไทยลาว ได้จัดกองประชุมระดับเจ้าแขวง และผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนลาว-ไทย ครั้งที่ 2 ขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเนื้อความในการประชุมครั้งที่ 1 ที่จัดขึ้นเมื่อเดือนเมษายน 1997 เป็นต้นว่า การเร่งให้มีการสำรวจและปักหลักหมายชายแดนลาว-ไทย การเข้าออกเมือง การค้าของเถื่อน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวพันถึงความสงบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามชายแดน การเปิดจุดผ่านแดน และระเบียบการสัญจรบริเวณชายแดน การร่วมมือในการจับกุมคุมขังผู้กระทำความผิด การร่วมมือระหว่างภาคเอกชนลาว-

ไทย การร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการดูแลชายในลำน้ำโขง และน้ำเหือง (วันอาทิตย์, 28 กุมภาพันธ์ 1999: 1, 14) ซึ่งปัญหาดังกล่าวในระยะที่ผ่านมาเห็นว่าทั้ง 2 ฝ่ายได้ร่วมมือกันดีพอสมควร แต่ก็ยังมีหลายปัญหาที่จะต้องปรึกษาหารือกัน และร่วมมือกันแก้ไข ทั้งนี้เพื่อให้ชายแดนลาว-ไทยกลายเป็นชายแดนแห่งสันติภาพและมิตรภาพอย่างแท้จริง การประชุมนี้จัดขึ้นในวันที่ 14-16 กุมภาพันธ์ โดยในวันสุดท้ายของการประชุม ท่านพันตรี อาชาว ลาวลี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงภายใน และพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ก็ได้เข้าร่วมเป็นสักขีพยานด้วย (เวียงจันทน์ใหม่, 19 กุมภาพันธ์ 1999: 1, 8)

การเยือนในระดับผู้นำของประเทศลาวที่ยังอยู่ในความทรงจำของประชาชนคนไทยเมื่อเร็ว ๆ นี้ คือ การที่พลเอกสีสะหวาด แก้วนูนพัน นายกรัฐมนตรีลาวและคณะ ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยระหว่างวันที่ 4-6 มีนาคม ค.ศ. 1999 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเจรจาข้อราชการกับ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีของไทย ซึ่งในระหว่างการพบปะหารือกัน นายกรัฐมนตรีลาวได้กล่าวว่า การเยือนไทยในครั้งนี้ อยู่ในปลายศตวรรษที่ 20 ขณะที่โลกกำลังจะเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และยังสามารถแสดงความหวังว่า ในศตวรรษที่ 21 จะเป็นศตวรรษแห่งความสัมพันธ์ที่ดีที่สุดของประเทศ เหตุการณ์ที่เลวร้ายควรจะหลีกเลี่ยงไป ทั้งสองประเทศจะมีความสัมพันธ์ที่มั่นคง ยั่งยืน และนำผลประโยชน์ที่มั่นคงมาสู่ประชาชนของทั้งสองประเทศ และเพื่อให้เกิดผลสำเร็จทางฝ่ายลาวได้ยื่นข้อเสนอในประเด็นหลัก ดังนี้

1. ทั้งสองฝ่ายได้เจรจาเกี่ยวกับการปักเขตแดน ที่ได้มีการปักปันไปแล้วถึง 50% และคาดว่าจะได้ทำการปักปันเขตแดนทางบกให้แล้วเสร็จภายในปี 2000 ทางน้ำภายในปี 2003 ซึ่งฝ่ายไทยได้เห็นชอบในเรื่องนี้

2. ลาวได้ขอความร่วมมือจากไทย ไม่ให้การสนับสนุนผู้ที่ไม่ประสงค์ดีต่อชาติลาว ซึ่งฝ่ายไทยก็ได้ตกลงในเรื่องดังกล่าว

3. ลาวได้ขอให้ไทยพิจารณายกเลิกหน่วยป้องกันและปราบปรามตามลำน้ำโขง (นปข.) เนื่องจากไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป และทำให้ไทยสิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ ส่วนฝ่ายไทยนั้นขอรับพิจารณาในเรื่องนี้ เนื่องจากหน่วย นปข. มีภารกิจใหม่ในการสอดดูแลเกี่ยวกับการลักลอบขนถ่ายยาเสพติด และเป็นหน่วยกู้ภัยตามลำน้ำโขง ซึ่งไทยพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องคงไว้ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ให้กับทางฝ่ายลาวโดยเฉพาะในเรื่องการร่วมมือกันปราบปรามยาเสพติด

4. การกีดกันสินค้าทางการเกษตรจากลาวเข้าสู่ไทย ในขณะที่ไทยปล่อยสินค้าให้เข้าลาวได้โดยสะดวกนั้น ฝ่ายลาวประสงค์จะให้สินค้าจากลาวเข้าสู่ไทย พ่อค้าไทยบางคนจึงมีการนำสินค้าในลักษณะการลักลอบ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไทยสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว ฝ่ายไทยก็ได้รับเรื่องนี้ไว้พิจารณา

5. ฝ่ายลาวได้เสนอว่า ทั้งสองประเทศควรจะมีการกำหนดแผน และร่วมมือทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม พลังงาน การสื่อสารและโทรคมนาคมและการลงทุน

6. ฝ่ายไทยได้แสดงความสนใจในการซื้อน้ำจากแม่น้ำสีบางเหียง ที่อยู่ตอนกลางของประเทศลาวเพื่อใช้ในการพัฒนาในพื้นที่แม่น้ำมวน ซึ่งขณะนี้ไทยได้ทำการศึกษาแล้ว ฝ่ายลาวได้รับข้อศึกษาดังกล่าว

7. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระแสไฟฟ้าจากสัญญาซื้อ-ขาย ระบุไทยจะซื้อพลังงานไฟฟ้าจากลาว จำนวน 3,000 เมกะวัตต์ ซึ่งฝ่ายลาวได้เร่งไทยว่าให้สังเกตในสัญญาด้วย ถ้าหากจะมีการเปลี่ยนแปลงอาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ทางฝ่ายลาว เนื่องจากรัฐบาลลาวได้ทำสัญญากับนักลงทุนในการก่อสร้างตัวเขื่อนแล้ว

8. ฝ่ายไทยเร่งให้ลาวยอมรับผู้อพยพชาวม้งกลับสู่ประเทศลาว ซึ่งลาวก็ยินดียอมรับผู้อพยพชาวม้งที่สมัครจะกลับประเทศ

9. ฝ่ายไทยยังแสดงความขอบคุณรัฐบาลลาว และประชาชนลาวสำหรับการต้อนรับที่อบอุ่นแก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในคราวเสด็จเยือนประเทศลาว

10. ฝ่ายลาวได้เชิญนายกรัฐมนตรีไทยเยือนลาวอย่างเป็นทางการ ซึ่งนายกรัฐมนตรีไทยก็ได้ตอบรับคำเชิญโดยคาดว่าจะเยือนประเทศลาวในปลายปี 1999 (Vientiane Time, March 12-15, 1999: 1-2)

ทั้งสองฝ่ายยังได้มีการร่วมลงนามเป็นสักขีพยานในข้อตกลง 3 ฉบับ คือ ข้อตกลงยกเว้นตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางราชการ ข้อตกลงว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ข้อตกลงขนส่งทางถนนไทย-ลาว นอกจากนี้ ยังได้หารือร่วมกันกับฝ่ายไทยในการจัดทำร่างแผนแม่บทว่าด้วยความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจใน 4 สาขา ได้แก่ การพัฒนาด้านไฟฟ้า เกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม คมนาคมและโทรคมนาคม และการลงทุนโดยการจัดทำร่างแผนแม่บทดังกล่าวจะเสร็จสิ้นภายในปี ค.ศ. 1999 (Bangkok Post, March 6 1999: 3) ในส่วนของการปักปันเขตแดนระหว่างไทยลาวที่ยังเป็นจุดที่ถกเถียงกันอยู่ว่าจุดใดเป็นของลาว หรือของไทยนั้น ภายหลังจากการเจรจาข้อราชการระหว่างนายกฯ ของทั้งสองฝ่ายแล้ว นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ ก็ได้เดินทางไปสำรวจจุดต่าง ๆ ด้วยตนเองใน 4 พื้นที่ คือ ห้วยโชน-เมืองเงิน จังหวัดน่าน แก่งผาได ภูชี้ฟ้า และคอยผาแต่นในจังหวัดเชียงราย ระหว่างวันที่ 13-15 มีนาคม 1999 ที่ผ่านมา (Bangkok Post, March 5 1999: 3)

การเยือนของผู้นำลาวในครั้งนี้ นับว่าเป็นช่วงที่ประเทศทั้งสองกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นไปทั่วทั้งภูมิภาค ทำให้รัฐบาลของทั้งสองประเทศต่างให้ความสำคัญกับปัญหาภายในประเทศของตน ความต้องการในการแก้ไขปัญหาทางการเงินที่ถึง

ภาวะต่ำสุดเมื่อกลางปี 1997 ต่างเป็นความตั้งใจของรัฐบาลทั้งสองประเทศที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้น การเจรจาระหว่างผู้นำของลาวและไทยนั้น จะเป็นโอกาสที่ดีสำหรับความร่วมมือในระดับทวิภาคี และการเยือนไทยของผู้นำลาวนั้น เป็นการเยือนอย่างเป็นทางการ และเป็นครั้งแรกของรัฐบาลลาว (Bangkok Post, March 4 1999: 2) และนอกจากการเจรจาข้อราชการกับนายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย แล้ว พลเอกสืสะหวาด แก้วบุนพัน ยังได้มีโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ของไทยอีกด้วย

จากเหตุการณ์ข้างต้นนับว่าเป็นความต่อเนื่องในนโยบายและเป็นกลยุทธ์ในการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายของไทยที่มีต่อประเทศลาวที่มีอยู่แต่เดิมแล้วคือ ไทยและลาวได้มีการหารือและวางรากฐานเพื่อสร้างกลไกความร่วมมือเป็นหลัก เช่น การผลักดันให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทย-ลาว (JC) การจัดสรรงบประมาณความช่วยเหลือโดยเน้นทุนการศึกษาและทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังมีเวทีต่าง ๆ สำหรับการหารือระหว่างไทย-ลาวที่เป็นกลไกสำหรับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการร่วมไทย-ลาว (JC) ที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่างไทย-ลาวในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากขึ้น (อาสา สารสิน อ้างในวันเพ็ญ บก., 2541: 9)

สำหรับความคืบหน้าในการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมต่าง ๆ เป็นต้นว่า คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว (JC) คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย-ลาว (GBC) คณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-ลาว (JBC) คณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-ลาว (JTC) การประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าแขวงชายแดนไทย-ลาว สมาคมไทย-ลาว และสมาคมมิตรภาพลาว-ไทยนั้น เป็นไปด้วยความราบรื่น จะเห็นได้จากการตกลงในการปักปันเขตแดนทางบกทั้งสองฝ่าย โดยสามารถจัดทำหลักเขตได้ 56 หลัก ระยะทาง 261 กิโลเมตร ซึ่งมากกว่า 1 ใน 3 ของเขตแดนทางบกไทย-ลาวทั้งหมด ซึ่งมีความยาว 702 กิโลเมตร (กรมเอเชียตะวันออก, 2541: 3) ส่วนหนึ่งของความสำเร็จดังกล่าว สืบเนื่องมาจากการประชุม JC ครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 9-11 พฤศจิกายน ค.ศ. 1998 ที่กรุงเทพฯ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงให้มีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกให้แล้วเสร็จภายใน ค.ศ. 2000 และเขตแดนทางน้ำ 1,108 กิโลเมตร ให้แล้วเสร็จภายในปี ค.ศ. 2003 (รายงานประจำปีสมาคมไทย-ลาว, 2541: 15) นอกจากนี้ ไทยและลาวยังมีแผนการเปิดสถานกงสุลใหญ่เพิ่มเติม โดยฝ่ายลาวได้แสดงความประสงค์ขอเปิดสถานกงสุลใหญ่ในจังหวัดน่านอีกแห่งหนึ่ง หลังจากที่ลาวเปิดในจังหวัดขอนแก่นแล้ว และเสนอให้ไทยเปิดสถานกงสุลใหญ่ที่แขวงอุดมไซ หลังจากที่ไทยเปิดกงสุลใหญ่ที่แขวงสะหวันนะเขต ในปี ค.ศ. 1997 แล้วเช่นกัน ซึ่งขณะนี้ฝ่ายไทยกำลังอยู่ในระหว่างพิจารณาอยู่

3.3 มิติความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ

สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ยุค ดังนี้

3.3.1 ยุคประวัติศาสตร์

ประเทศไทยและลาวนั้น มีความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจที่ผูกพันมาแต่โบราณ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากพื้นฐานความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านภูมิศาสตร์ที่มีอาณาบริเวณใกล้ชิดกัน ตลอดจนการมีภาษาพูดที่คล้ายคลึงกัน จนสามารถเข้าใจกันได้ดี นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการเจรจาติดต่อค้าขายได้อย่างดียิ่ง ศรีสักร วัลลิโภดม ได้กล่าวสรุปถึงภาพความสัมพันธ์โดยรวมของ “ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจวรรณกรรมสองฝั่งโขง” ที่ได้รวบรวมข้อมูลกับไมเคิล ไรท์ ว่า “ชุมชนสองฝั่งโขง” น่าจะค้าขายกันเองได้สะดวกไม่เป็นที่สงสัย แต่จะค้าขายกับโลกภายนอกนั้น ขัดข้องมาแต่โบราณ เนื่องจากสองฝั่งโขงตอนกลางที่อุดมด้วยของที่คนภายนอกต้องการนั้นเข้าถึงลำบาก และยากที่จะส่งของมีค่าออกสู่ทะเล ทั้งนี้เพราะอยู่ห่างจากทะเลมาก มีเทือกเขาสูงตระหง่านขวางกั้น ขาว และมีสภาพแม่น้ำไม่อำนวยทำให้เดินเรือได้ไม่ตลอดสาย ส่วนระบบเงินตรานั้น หากจะกล่าวถึงเศรษฐกิจการค้าหนองคาย-เวียงจันทน์ ตลอดจนชุมชนบ้านเมืองในแถบลุ่มแม่น้ำโขงทั้งฝ่ายซ้าย และฝั่งขวาในสมัยก่อนเรียกได้ว่าเป็นไปเพื่อการแลกเปลี่ยนสินค้าต่อกัน จากภาพรวมดังกล่าว ผู้ศึกษาสันนิษฐานว่าในสมัยประวัติศาสตร์นั้นถึงแม้จะไม่ปรากฏหลักฐานการติดต่อค้าขายอย่างเด่นชัดระหว่างอาณาจักรทั้งสอง แต่ด้วยความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในลักษณะบ้านพี่เมืองน้อง น่าจะสันนิษฐานได้ว่า ต่างฝ่ายต่างมีการพึ่งพาอาศัย แลกเปลี่ยนสินค้ากัน ซึ่งเป็นไปตามลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชนโบราณที่ปรากฏอยู่ในลักษณะเดียวกันเกือบทุกภูมิภาค (ศรีสักร วัลลิโภดม, 2541: 93)

3.3.2 ยุคก่อน-หลังสงครามเย็น

ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างทั้งสองประเทศในยุคต่อมานั้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ด้านการเมืองเรื่อยมา ถึงแม้ว่าในช่วงที่ลาวและไทยต้องยึดถือนโยบายในการปกครองประเทศที่ต่างกันก็ตาม ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของลาวเริ่มจากเมื่อเกิดการปฏิวัติในลาวโดยพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้กุมอำนาจรัฐบาลในปี 1975 ได้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจขึ้นในประเทศ ทำให้ลาวต้องหันไปใช้ระบบสหกรณ์ารวมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งในขณะนั้นรายได้ประชาชาติต่อหัวประมาณ 70-80 เหรียญต่อปี และนอกจากนี้รัฐบาลยังล้มละลายเนื่องจากอดีตรัฐบาลลาวฝ่ายขวายู่อุดทางเศรษฐกิจได้โดยอาศัยเงินช่วยเหลือทวิภาคีจากต่างประเทศ และอาศัยเงินกองทุนแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่สหรัฐฯ จัดตั้งขึ้น (Foreign Exchange Operations Fund) เป็นเครื่องมือสนับสนุนค่าของเงินกีบ (สุรชัย ศิริไกร, 2541: 126) และยังเกิดปัญหาเงินเฟ้อเนื่องจากการที่ค่าเงินกีบต้องอาศัยเงิน

อุดหนุนช่วยเหลือประจำปีของสหรัฐในลาว และประเทศอินโดจีนอื่น ๆ ทำให้การค้าในนครเวียงจันทน์เฟื่องฟู โดยพ่อค้าส่วนใหญ่เป็นชาวไทย จีน เวียดนาม และอินเดีย ในกลางปี 1975 ผู้นำฝ่ายขวาที่เสียขวัญ และหมดหวังในการสู้รบเกือบทั้งหมดได้หลบหนีออกนอกประเทศ การปฏิบัติยึดอำนาจช่วงสุดท้ายโดยฝ่ายขวานการปะทะลาวเกิดขึ้นภายหลังจากที่ทหารลาวและไทยได้ยิงกันบริเวณชายแดนไทยลาว ทำให้เกิดความตึงเครียดตามชายแดน และการค้าได้หยุดชะงักลง เกิดการขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างรุนแรงในนครเวียงจันทน์ และตามเมืองใหญ่ที่เคยเป็นเขตปกครองของลาวฝ่ายขวาเก่า ในกลางปี 1976 ค่าเงินกีบได้ตกต่ำลงมากที่สุด และเกิดเงินเฟ้อสูงสุดในโลก รัฐบาลลาวได้ประกาศใช้เงินธนบัตรใหม่ที่ใช้ในเขตปลดปล่อยเก่าและยกเลิกธนบัตรของรัฐบาลเก่า โดยบีบบังคับให้ประชาชนต้องนำเงินเก่าไปฝากธนาคารเพื่อแลกเงินธนบัตรใหม่เพื่อรัฐบาลจะได้มีเงิน และลดอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งรัฐบาลก็ได้พยายามควบคุมราคาสินค้าให้คงที่ แต่ยังคงทำให้ค่าเงินกีบตกต่ำลง (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 129)

ในเดือนมกราคม 1976 รัฐบาลส่งทหารไปยึดร้านค้าที่ส่งสินค้าจากต่างประเทศ และบังคับให้พ่อค้าต้องขายสินค้าแก่รัฐบาลทั้งหมดในราคาเงินกีบ ตามอัตราแลกเปลี่ยนของรัฐบาล ส่งผลให้พ่อค้าปิดกิจการและเดินทางออกนอกประเทศ สำหรับชาวนาที่สามารถปลูกข้าวและพืชผักเลี้ยงตัวเองได้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในชนบทซึ่งมาตรการของรัฐบาลใหม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวก แต่ไม่ถึงขนาดทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต ในทางตรงกันข้ามกลับทำให้ชาวนาต้องหันมาพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่มชนหมู่บ้านแบบเดิมมากยิ่งขึ้น มาตรการเศรษฐกิจของรัฐบาลได้ลดอำนาจเศรษฐกิจของพ่อค้าซึ่งรัฐบาลมองว่าเป็นศัตรูต่อระบบสังคมนิยมลง แต่ก็ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงอีกด้วย (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 130)

ลาวต้องการความช่วยเหลือจากต่างประเทศ และต้องเพิ่มรายได้ของรัฐบาลจากเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ภาคเกษตร ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาประเทศ และสร้างความมั่นคงให้แก่รัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลลาวจึงพยายามจะพัฒนาเศรษฐกิจตามวิถีทางของประเทศสังคมนิยมทั่วไปในชนบทรัฐจึงเริ่มจัดตั้งระบบสหกรณ์ โดยคิดว่าการจัดตั้งระบบนารวมและสหกรณ์เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเพิ่มผลผลิต การจัดตั้งสหกรณ์นารวมขนาดใหญ่จะทำให้รัฐบาลสามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตได้ง่ายกว่าในระบบเก่า และระบบนารวม จะทำให้พรรคสามารถควบคุมดูแลวิถีชีวิตของชาวนาที่อยู่ในสหกรณ์ได้อย่างใกล้ชิด (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 134) รัฐบาลลาวเริ่มระบบนารวมในกลางปี ค.ศ. 1978 แต่เมื่อทำไปได้แค่ปีเดียวก็ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายจนต้องระงับโครงการในปีต่อมา

การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ ภายหลังจาก ค.ศ. 1975 ในขณะที่ผู้นำลาวฝ่ายขวาอาศัยความช่วยเหลือจากไทย และสหรัฐอเมริกา ในการต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์มาตลอดระยะเวลา 30 ปี ของสงครามกลางเมืองในลาวระหว่างลาวฝ่ายขวา ฝ่ายเป็นกลาง และคอมมิวนิสต์นั้น ประเทศไทยได้อนุญาตให้สหรัฐตั้งฐานทัพอากาศในประเทศ เพื่อการทิ้งระเบิดโจมตีฝ่ายคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม กัมพูชา และลาว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ส่งอาสาสมัครจำนวนประมาณ 20,000 คน ไปช่วยรัฐบาลลาวฝ่ายขวากับพรรคคอมมิวนิสต์ลาวในขณะนั้น ในด้านเศรษฐกิจไทยมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจอย่างมากต่อลาว เนื่องจากเป็นเส้นทางขนส่งสินค้า

ค้าเข้า-ออกที่สำคัญที่สุดของลาว และเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของลาว กล่าวคือ ในช่วงปี ค.ศ. 1973-1976 ลาวขายสินค้าให้ไทยร้อยละ 65 ของสินค้าทั้งหมด และซื้อสินค้าจากไทย และประเทศที่สาม ร้อยละ 98 ของสินค้าเข้าทั้งหมด ที่สำคัญทั้งสองประเทศยังมีการค้ากันกระบบตามชายแดนที่มีมูลค่า นอกจากนี้ การที่ลาวมีระบบการคมนาคมภายในประเทศที่ไม่สะดวก เมืองริมแม่น้ำโขงใหญ่ ๆ ของลาวจึงค้าขายกับไทย ประการสุดท้าย พ่อค้า แม่ค้าชาวไทยจำนวนไม่น้อยเดินทางไปเป็นผู้ประกอบการค้าและธุรกิจต่าง ๆ ในลาวก่อนปี ค.ศ. 1975 และบางส่วนยังคงอยู่อาศัยในประเทศลาวภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าช่วงนั้นเศรษฐกิจของลาวพึ่งพิงต่อเศรษฐกิจของไทยอย่างมาก (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 140-141)

อุปสรรคสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ นโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงจากผู้นำของไทยในยุคของนายกรัฐมนตรีธานินทร์ กรัยวิเชียร (ตุลาคม 1976 – ตุลาคม 1977) โดยนายกรัฐมนตรี ธานินทร์ ได้เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของไทยในปี ค.ศ. 1975 จากเดิมที่ต้องการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันกับประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ รวมทั้งสหภาพโซเวียตและจีน และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศสังคมนิยมในอินโดจีนมาเป็นการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์แบบรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง ทำให้นโยบายผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างไทยลาวล้มเหลวลง และเกิดความตึงเครียดตามชายแดนไทยลาวและไทยกัมพูชาเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ไทย-ลาวได้เริ่มดีขึ้น เมื่อ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ทำรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ในเดือนตุลาคม 1977 ความตึงเครียดตามชายแดนไทยลาวจึงได้ลดลง เนื่องจาก พลเอกเกรียงศักดิ์ ได้ดำเนินนโยบายปรับปรุงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านสังคมนิยม ลาว เวียดนาม กัมพูชา จีน และสหภาพโซเวียต (สุรัชย์ ศิริไกร, 2541: 148-149) ซึ่งต่อมาได้มีการเจรจาเปิดจุดผ่านแดนการค้าทางสะพานห้วยนาเขต และมีการเจรจาการขนส่งสินค้าผ่านแดนให้มีการความสะดวกรวดเร็ว ในราคาที่ยุติธรรม การพัฒนาการค้าระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลโดยใช้รัฐวิสาหกิจเป็นตัวแทน และมีข้อตกลงให้ใช้แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสันติภาพ โดยทั้งสองประเทศเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลลาวยังได้ปรับกลยุทธ์ในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจใหม่ที่นับได้ว่าเป็นนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดในต้นปี 1978 คือ ได้ตัดสินใจก่อตั้งระบบสหกรณ์การเกษตร และระบบนารวม โดยคิดว่าระบบนารวมจะเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการควบคุมชาวนา และประชาชนในชนบท และช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

อย่างไรก็ตาม ความล้มเหลวของระบบสหกรณ์การเกษตรแบบรวมหมู่ที่จะผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1976-1978 ก่อให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มต่อต้านรัฐบาลอย่างรวดเร็วโดยฉวยโอกาสโฆษณาชวนเชื่อจากความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ประกอบกับความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับจีน ทำให้รัฐบาล สปป.ลาว จำเป็นต้องเข้าข้างเวียดนาม และกลายเป็นปฏิปักษ์ต่อจีนโดยปริยาย

ปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุให้รัฐบาลลาวจำต้องชะลอระบบสหกรณ์การเกษตร และแผนการปฏิรูปเศรษฐกิจสู่ระบบสังคมนิยมลง และหันกลับไปส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของเอกชน ส่งเสริมการค้าต่างประเทศ ปรับปรุงความสัมพันธ์กับประเทศไทย และประเทศตะวันตกอื่น ๆ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ หารายได้เข้าประเทศ ป้องกันการฉวยโอกาสของกลุ่มต่อต้านรัฐบาล ภายหลังจากการดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยและลาวนั้น ได้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ

3.3.3 ยุคหลังสงครามเย็น

จากการที่ลาวได้ปรับระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบตลาดโดยเริ่มใช้กลไกทางเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Mechanism) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 ซึ่งเป็นนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจของลาวที่นำระบบทุนนิยมประยุกต์ใช้กับเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม นับได้ว่าลาวเป็นอีกประเทศหนึ่งในภูมิภาคอินโดจีนที่ประสบผลสำเร็จพอสมควรในการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบตลาดเสรีนิยม แม้ว่าระบบเศรษฐกิจจะไม่ขยายตัวเท่าเวียดนาม ทั้งนี้ เพราะข้อจำกัดของขนาดพื้นที่ของประเทศ และจำนวนประชากรแล้ว รัฐบาลลาวเองก็มีนโยบายที่ต้องการให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ขณะเดียวกันประชาชนก็อยู่ดีกินดี และยังคงรักษาเอกลักษณ์ไว้ได้พอสมควร (กนกพรรณ อยู่ชา, 2539: 55) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีส่วนทำให้เศรษฐกิจของลาวขยายตัวจากร้อยละ 2.4 ในปี ค.ศ. 1988 เป็นร้อยละ 13.5 และ 6.6 ในปี ค.ศ. 1989 และ 1990 ตามลำดับ ลาวเปิดประเทศต้อนรับการลงทุนจากต่างประเทศ มีนโยบายเปิดรับนักลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น ตั้งแต่เมื่อปี 1988 เป็นต้นมา ปรากฏว่า ภายใน 6 เดือนแรกของปี 1992 รัฐบาลลาวได้มีการอนุญาตให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ จำนวน 225 ราย คิดเป็นมูลค่าการลงทุนทั้งหมด 392 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นการลงทุนในรูปของการร่วมทุน (Joint Venture) มากที่สุด จำนวนถึง 109 โครงการ มีมูลค่ารวมกว่า 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาคือ การลงทุนโดยทุนต่างประเทศ (Wholly Foreign Owned) และการลงทุนในรูปของสัญญา (Business by Contract) จำนวน 100 โครงการ มูลค่า 151 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และ 10 โครงการ มูลค่า 41 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ โดยในจำนวนนี้เป็นการลงทุนในธุรกิจขนาดกลาง (2.5-25 ล้านบาท) ถึง 176 โครงการ และการลงทุนในธุรกิจขนาดเล็ก (น้อยกว่า 2.5 ล้านบาท) มี 48 โครงการ

ประเทศไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้านและเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของลาวได้เข้าไปลงทุนมากเป็นอันดับ 1 ทั้งนี้ เนื่องมาจากนโยบายของประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจที่ต้องการเปิดประตูสู่การค้าในภูมิภาคอินโดจีน มีความสอดคล้องกับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของลาว อย่างไรก็ตามการทำการค้าระหว่างไทย-ลาวไม่ได้มีความราบรื่นเสมอไป ทั้งนี้เพราะไทยเองยังขาดข้อมูลในหลายประเด็นเกี่ยวกับการทำการค้ากับลาว (กนกพรรณ อยู่ชา, 2539: 55)

ประเทศไทยมีการลงทุนขนาดใหญ่กับลาวอยู่หลายโครงการ หนึ่งในจำนวนนั้นคือ การสัมปทานเหมืองแร่ ซึ่งดำเนินการโดยบริษัทไทย-ลาว ลิกไนท์ จำกัด หากพิจารณาการลงทุนของต่างประเทศในลาวเป็นรายประเทศแล้ว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในลาวให้ข้อมูลว่า จากจำนวนโครงการการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด 17 ประเทศ ปรากฏว่าเป็นการลงทุนจากประเทศไทยมากที่สุด คือ 91 โครงการ คิดเป็น 40% ของจำนวนโครงการทั้งหมด มีมูลค่าถึง 134 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 34% ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด (ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน, 2535: 175-176) ประเทศไทยถือเป็นประเทศผู้ลงทุนจากต่างชาติที่สำคัญที่สุด และเป็นอันดับหนึ่งของลาว โดยในระหว่างปี ค.ศ. 1988 – มีนาคม 1998 มีโครงการการลงทุนของไทย มูลค่า 2.65 พันล้านเหรียญสหรัฐ จำนวน 244 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 38.4 ของเงินลงทุนต่างชาติทั้งหมด กว่าหนึ่งในสามของจำนวนโครงการลงทุนจากต่างประเทศที่รัฐบาลลาวได้อนุมัติไปเป็นโครงการที่ไทยร่วมทุนหรือเป็นทุนไทยแทบทั้งสิ้น (สมาคมไทย-ลาว ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2541: 33-34) ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การลงทุนจากต่างประเทศในลาวที่ได้รับการอนุมัติตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988-1996

จำแนกตามประเทศ

ประเทศ	จำนวนโครงการ	ร้อยละของทั้งหมด	เงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐ)	ร้อยละของทั้งหมด
ไทย	232	23.84	2,591.82	38.75
สหรัฐอเมริกา	36	3.70	1,482.40	22.17
เกาหลีใต้	20	2.06	445.10	6.81
ฝรั่งเศส	72	7.40	318.43	4.76
มาเลเซีย	11	1.13	202.13	3.03
ออสเตรเลีย	41	4.21	134.96	2.02
ไต้หวัน	32	3.29	70.59	1.06
นอร์เวย์	1	0.10	54.00	0.81
จีน	62	6.37	39.91	0.60
อังกฤษ	16	1.65	35.30	0.53
อื่น ๆ	450	46.25	1,314.59	19.46
รวม	973	100.00	6,689.23	100.00

ที่มา: Foreign Investment Management Committee – FIMC

ประเทศไทยยังถือเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของลาว โดยมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับลาวในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา มีอัตราเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยเพิ่มจาก 9,064.3 ล้านบาท ในปี 1994 เป็น 10,569.3 ล้านบาท 10,935.7 ล้านบาท และ 13,548.2 ล้านบาท ในปี 1995, 1996 และ 1997 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับลาว

หน่วย : ล้านบาท

รายงาน	1994	1995	1996	1997	1998 (ม.ค.-เม.ย.)
มูลค่าการค้า	9,064.3	10,569.3	10,935.7	13,548.2	5,623.2
สินค้าออก	7,326.3	8,831.5	9,200.8	11,814	5,122.3
สินค้าเข้า	1,738.1	1,737.7	1,734.9	1,734.2	501.9
ดุลการค้า	5,588.2	7,093.8	7,465.9	10,079.7	4,619.4

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนมากที่สุด คือ การโรงแรม และการท่องเที่ยวมีมูลค่าการลงทุน 106.5 ล้านดอลลาร์ รองลงมาคือ การขนส่ง การเหมืองแร่ปิโตรเลียม หัตถกรรม เกษตรกรรมสิ่งทอเสื้อผ้าสำเร็จรูป และการนำเข้า-ส่งออก ตามลำดับ และจากธุรกิจสิ่งทอ-เสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งสิ้น คือ 15 ราย ซึ่งเมื่อรวมแล้วมีการลงทุนในธุรกิจสิ่งทอเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากประเทศไทยถึง 26 ราย จากจำนวนทั้งหมด 40 รายทั่วประเทศ (ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน, 2535: 177)

สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปลาวได้แก่ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ให้ความร้อนและส่วนประกอบ ผ้าฝ้าย ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์เซรามิก ผลิตภัณฑ์เหล็ก และเหล็กกล้า สายไฟฟ้า สายเคเบิล เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี และอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ

สำหรับการค้าชายแดนนั้น มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยและลาวได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 4,182 ล้านบาท ในปี 1993 เป็น 6,511 ล้านบาท ในปี 1994 และ 10,284 ล้านบาท ในปี 1995 ลดลงเล็กน้อยในปี 1996 และเพิ่มขึ้นเป็น 12,839.6 ล้านบาท ในปี 1997 (สมาคมไทย-ลาวร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2541: 44-48)

ตารางที่ 3.3 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับลาว ระหว่างปี 1991-1998

มูลค่าการค้า (ล้านบาท)					อัตราการขยายตัว %		
ปี	มูลค่าการค้า	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า	มูลค่าการค้า	ส่งออก	นำเข้า
1991	2,904	1,325	1,579	(254)	-	-	-
1992	2,770	1,591	1,179	412	(4.61)	20.08	(25.33)
1993	4,182	2,395	1,787	608	50.97	50.53	51.57
1994	6,511	4,557	1,954	2,603	55.69	90.27	9.35
1995	10,284.2	8,171.9	2,112.3	6,059.6	57.95	79.3	8.1
1996	10,060	8,077.6	1,982.4	6,095.1	(2.2)	(1.2)	(6.1)
1997	12,893.6	10,893.8	1,999.8	8894	28.2	34.9	0.9
1998 (ม.ค.-มิ.ย.)	7,947.2	7,184.7	762.5	6,422.2	(38.4)	(34)	(61.9)

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัด กระบองพาณิชย์

ความสัมพันธ์อันดีทางด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยและลาวนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการต่างประเทศของไทยตั้งแต่ ค.ศ. 1992-1993 ในสมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย ที่แสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่ ทั้งในลักษณะทวิภาคี และพหุภาคี ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับอนุภูมิภาค โดยในขณะนั้นประเทศไทยได้มีแผนการจัดตั้งเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจสี่ฝ่ายระหว่างไทย พม่า ลาว และจีนตอนใต้ โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจได้รับความสนใจจากประเทศที่เกี่ยวข้องในตอนแรก และเมื่อมีการประชุมรัฐบาลของประเทศทั้งสี่ฝ่าย ก็ได้ตกลงที่จะร่วมกันพัฒนาเส้นทางคมนาคมระหว่างกัน ซึ่งเอื้อประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก (โคริน เฟื่องเกษม, 2538: 14-16) นอกจากนี้ ยังมีโครงการหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ความร่วมมือในการโยกการคมนาคมทางบกและอากาศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ และยังได้วางกรอบความร่วมมือในลาวเรื่องอื่น ๆ ไว้ เช่น ความตกลงร่วมมือด้านการเดินเรือตามลำน้ำโขงตอนบน 4 ประเทศ ความตกลงร่วมมือในการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน เมื่อวันที่ 5 เมษายน 1995 ซึ่งความตกลงฉบับนี้ เป็นพื้นฐานความร่วมมือในเรื่องการใช้น้ำและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เปิดโอกาสให้จีน และพม่าเข้าร่วมด้วย (อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, 2539: 89) นอกจากนี้ไทยยังมีโครงการช่วยเหลือลาวด้านการชลประทานโดยพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีพระราชดำริให้กรมชลประทานให้ความช่วยเหลือพัฒนาอ่างเก็บน้ำขนาดกลางในประเทศลาว 2 แห่ง กล่าวคือให้ดำเนินการคล้ายศูนย์พัฒนาภูพาน จังหวัดเลย เพื่อให้เป็นศูนย์พัฒนาบุคลากรเป็นแม่บทของการพัฒนาการใช้น้ำอย่างสมบูรณ์ โดยทั้งไทยลาวยังมีแนวความคิดร่วมกันที่จะนำน้ำในแม่น้ำโขงขึ้นมาใช้ประโยชน์ โดยไทยจะให้ความช่วยเหลือการพัฒนาระบบน้ำอุปโภคบริโภคแก่ราษฎรลาวในถิ่นทุรกันดาร อาทิ การขุดเจาะบาดาล ขุดบ่อน้ำตื้น ซึ่งประชาชนลาวซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณในโครงการช่วยเหลือ และพร้อมที่จะนำน้ำจากลำน้ำโขงขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งสองประเทศให้มากที่สุด (ไทยรัฐ, 27 ธันวาคม 2536, 2536: 6)

ภายหลังจากที่มีการเปิดสะพานมิตรภาพไทยลาวไปแล้วเมื่อปี ค.ศ. 1994 เส้นทางเดินรถระหว่างหนองคายและเวียงจันทน์ ได้กลายเป็นเส้นทางคมนาคมสายใหม่ ทำให้การติดต่อระหว่างประเทศทั้งสองรวดเร็ว ทั้งทางด้านการขนส่งสินค้า การติดต่อทางด้านการธุรกิจ และการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความเจริญเติบโตทางด้านการเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีการขนส่งสินค้าเป็นจำนวนมาก และเพิ่มมากขึ้นทุกปี ธุรกิจท่องเที่ยวขยายตัวสูงขึ้นมา มีบริษัททัวร์ตั้งขึ้นใหม่มากมาย ทางประเทศลาวก็มีการก่อสร้างโรงแรม ธนาคาร ศูนย์การค้า ระบบสาธารณูปโภค เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านการเศรษฐกิจ นอกจากนี้แล้ว ประชาชนลาวที่เจ็บป่วยส่วนมากมักจะข้ามมารักษาที่ฝั่งไทย เนื่องจากที่ประเทศลาวยังไม่มีโรงพยาบาลและเครื่องมือแพทย์ที่ทันสมัย บางส่วนก็นำสินค้ามาขายที่ฝั่งไทยหรือมาซื้อสินค้าในการอุปโภคบริโภค (คณะทำงานจัดทำ “รายงานประจำปีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว, 2539: 68-69) และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจและนักลงทุนไทย ได้มีการตั้งสถานกงสุลลาวในไทย เพื่อออกวีซ่าให้กับนักลงทุนไทยในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจะได้เดินทางเข้าลาวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยที่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาขอวีซ่าที่สถานทูตลาวในกรุงเทพฯ ซึ่งส่งผลต่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศ ทำให้เกิดความคึกคัก และสามารถขยายไปสู่ประเทศใกล้เคียง ในคาบสมุทรอินโดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอนาคตได้ (สมาคมไทย-ลาว ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2541: 43)

สำหรับงานในด้านการธนาคารนั้น มีธนาคารไทยเปิดสาขาที่เวียงจันทน์แล้ว 6 แห่ง คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารทหารไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือต่อธนาคารแห่งชาติของลาว ทั้งในรูปแบบการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนและบริหารนโยบายการเงินการคลัง การฝึกอบรมพนักงาน การศึกษาภาวะการค้าชายแดนร่วมกันและการจัดหลักสูตร MBA แก่พนักงานลาว โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจากการที่

ความสัมพันธ์ได้ขยายตัวมากขึ้นดังกล่าว ลาวได้เปิดสถานกงสุลขึ้นที่จังหวัดขอนแก่น และไทยได้เปิดสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ในปี 1996 ต่อมาลาวได้แสดงความประสงค์ที่จะเปิดสถานกงสุลใหญ่ที่จังหวัดน่านภายในปี 1998 ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการร่วมฯ ครั้งที่ 7 ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว และขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการ

3.4 มิติความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากเอกสารประกอบการสัมมนา International Symposium of “Social and Cultural Development in the Context of Economic Growth in Asia” เมื่อวันที่ 24-26 พฤศจิกายน 1994 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ในหัวข้อเรื่อง The Fast Siamisation of Lao Culture Today : A Serious Cause for Concern to the Lao People บรรยายโดยท่านอุมพัน รัตนวง ผู้ชำนาญการสถาบันวิจัย กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ประเทศลาว กล่าวถึง กำเนิดของคนไทยและคนลาวว่า มีต้นกำเนิดมาจากที่เดียวกัน คือ ชนชาติอ้ายลาว มีประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน พูดภาษาเดียวกัน และอาศัยอยู่ในเขตภูมิศาสตร์เดียวกันในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประวัติศาสตร์ได้แบ่งแยกคนทั้งสองกลุ่มและชนชาติอ้ายลาวเผ่าอื่น ๆ ออกจากกันไม่ว่าจะอยู่รวมกันหรือแยกกลุ่มกัน มีความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคม และสภาพวัฒนธรรม จึงมีการพัฒนาวัฒนธรรม สังคม ประเพณี และวิถีชีวิตแตกต่างกันออกไป พวกที่อาศัยอยู่ในประเทศจีน อินเดีย พม่า หรือในเวียดนาม มีแนวโน้มว่าจะเปิดรับและพร้อมที่จะผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมใหญ่ได้มากกว่า ซึ่งต่างจากกลุ่มของคนไทยและลาวที่จะมีความเป็นอิสระไม่ขึ้นกับใครมีการพัฒนาวัฒนธรรมของกลุ่มตนเองโดยเรียนรู้จากกลุ่มชนอื่น ดังนั้น ถึงแม้ว่ากลุ่มคนที่มาจากเชื้อชาติลาวและไทยที่มีต้นกำเนิดเดียวกัน ก็ไม่ใช่ว่าจะมีความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเดียวกัน แต่ละกลุ่มก็มีวัฒนธรรม วิถีชีวิต และเชื้อชาติเป็นของกลุ่มตน

อย่างไรก็ตาม ในบรรดาเชื้อชาติของชนเผ่าอ้ายลาวนั้น คนไทยและลาวนับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุดกว่าประเทศอื่นใดในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ ภาษาพูดที่คล้ายกัน และสามารถสื่อสารเข้าใจกันได้โดยง่าย และจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีอาณาบริเวณอยู่ใกล้กันมาก จึงก่อให้เกิดการสัมผัสวัฒนธรรมระหว่างกันได้โดยง่าย และจากความต่อเนื่องในนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีความพยายามในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน นโยบายเชิงรุกด้านวัฒนธรรมนี้เอง จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่รัฐบาลได้นำมาเป็นตัวเชื่อมและพัฒนาความสัมพันธ์ของไทยกับประเทศลาว

ประเทศไทยดำเนินนโยบายเชื่อมความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมต่อประเทศลาว มากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ซึ่งมีได้หมายถึงการส่งคณะนาฏศิลป์ คณะดนตรีไปแสดงในประเทศลาวเท่านั้น แต่หมายรวมไปถึงกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในกรอบกว้างได้แก่ การศึกษา การกีฬา กิจกรรมบันเทิง ตลอดจนวัฒนธรรมสมัยใหม่ ภาพยนตร์ต่าง ๆ (สาโรจน์ ชวนะวิรัช, 2538: 2) ไทย-ลาว ยังได้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม 2 ฝ่ายโขง ในด้านการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ช่วยเหลือการท่องเที่ยวลาวสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใน สปป.ลาว 2 แห่ง เพื่อที่จะร่วมกันลงทุนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไป นอกจากนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือการท่องเที่ยวลาวในการส่งพนักงานมาทัศนศึกษา และฝึกอบรมวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวในไทย ทั้งสองฝ่ายยังมีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และข้อมูลด้านการท่องเที่ยว และแลกเปลี่ยนผู้แทนเพื่อเยี่ยมเยือน และปรึกษาหารือปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน มีการตกลงร่วมมือกันส่งเสริมให้มีการจัดรายการนำเที่ยว (package tour) ตามสถานที่ต่าง ๆ ในไทยและลาว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและการท่องเที่ยวลาวเห็นพ้องกันที่จะร่วมส่งเสริม “การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสองฝั่งโขง” (ไทยรัฐ, 19 สิงหาคม 2534: 6) และเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม คือ จัดงาน “วัฒนธรรมสองฝั่งโขง” ครั้งที่ 2 ขึ้น ที่จังหวัดหนองคาย ระหว่างวันที่ 27-29 ตุลาคม 1991 โดยครั้งที่ 1 นั้น ได้จัดขึ้นที่จังหวัดนครพนม เมื่อปี 1991 การจัดงานในครั้งนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างไทยลาว การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน นอกนั้น ยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยมีการจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น การจัดนิทรรศการ กิจกรรมอีสานเขียว หัตถกรรมพื้นบ้าน พร้อมจำหน่ายของที่ระลึก แสดงผลิตภัณฑ์ การเกษตร การกีฬาประเภทต่าง ๆ ประกวดกลอนลำ การแสดงพื้นเมืองต่าง ๆ การจัดงานในครั้งนี้นั้น ได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่ายโดยเฉพาะจากศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชนตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศทร.) และทางจังหวัดหนองคายก็ได้เตรียมการและสรรหาสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นว่าดี และเป็นประโยชน์ต่อชนกลุ่มใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเกษตร หัตถกรรม การกีฬา ศิลปวัฒนธรรมเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน และยังเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้นานเท่านาน ซึ่งในส่วนนี้ทางจังหวัดหนองคายและนครเวียงจันทน์ก็ได้ปรึกษาในขั้นตอนและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั้งสองฝั่งที่ข้ามไปมาและร่วมในงานวัฒนธรรมอีกด้วย (ไทยรัฐ, 26 กันยายน 2534: 7)

จะเห็นได้ว่า การเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาวนั้น มิใช่จะก่อให้เกิดผลดีแก่ประเทศทั้งสองในทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากยังส่งผลดีแก่ทั้งสองประเทศในการบรรลุเป้าหมายที่จะให้สะพานมิตรภาพเป็นประตูสู่อินโดจีนในอนาคต (คณะทำงานจัดทำ “รายงานประจำปี

สะพานมิตรภาพไทย-ลาว”, 2539: 69) และนอกจากสะพานมิตรภาพจะเป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นถึงมิตรภาพอันดีงามและแนบแน่นของทั้งประเทศไทยและลาวแล้ว โครงการความช่วยเหลือของไทยที่ให้แก่ลาวในด้านต่าง ๆ ยังเป็นสิ่งที่ส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ให้ยั่งยืนอีกด้วย เช่น โครงการให้ความช่วยเหลือปรับปรุงสนามบินหลวงพระบางของลาว โดยฝ่ายไทยก็จะได้ประโยชน์ร่วมด้วยคือ เพื่อประโยชน์ในการเปิดเส้นทางบินของการบินไทย โดยที่เส้นทางบินที่การบินไทยจะเปิดบินไปยังสนามบินหลวงพระบางจะมี 2 เส้นทางคือ เส้นทางเชียงใหม่-น่าน-หลวงพระบาง และเส้นทางเชียงราย-น่าน-หลวงพระบาง โดยกระทรวงการต่างประเทศได้ตั้งงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือลาว ประมาณ 250 ล้านบาท งบประมาณดังกล่าวจะไม่ใช้แต่เพียงการปรับปรุงสนามบินหลวงพระบางเท่านั้น แต่จะเป็นการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านไฟฟ้า ถนน และระบบสาธารณูปโภค (ผู้จัดการ, 16-22 กันยายน 2534: 53-54)

ไทยยังให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการต่อประเทศลาว และในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมาได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น ครอบคลุมสาขาต่าง ๆ รวมทั้งการเกษตร สาธารณสุข ยุติธรรม แรงงาน ตลอดจนด้านสังคม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ในปี 1999 ปริมาณความช่วยเหลือของไทยให้แก่ลาวลดลง (จากปี 2541 จำนวน 125.65 ล้านบาท) เป็น 69.15 ล้านบาท เนื่องจากรัฐบาลไทยประสบปัญหาด้านงบประมาณอันเกิดจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ (กระทรวงการต่างประเทศ : มปป., 6) แต่ไทยก็ยังคงให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลลาว แทนที่จะยุติการให้ความช่วยเหลือ ข้อนี้ก็พอจะเป็นเครื่องยืนยันได้ถึงความผูกพันที่ไทยมีต่อลาว

ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในมิติความสัมพันธ์ด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ไทยมีต่อลาวนั้น สะท้อนภาพทั้งในด้านบวกและลบต่อความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสอง ด้านบวกนั้นจะเห็นได้จากการยอมรับในความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนระหว่างกัน การรับความช่วยเหลือจากไทยในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศของลาว แต่อย่างไรก็ตาม หากมองในมุมกลับ การให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือจากไทยในหลายด้านดังที่กล่าวก็นำไปสู่ภาพลักษณ์ในเชิงลบของประเทศไทยในลักษณะที่ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป โดยตั้งสมมติฐานความรู้สึกรังเกียจและจิตใจของคนลาว จนกลายเป็นดาบสองคมต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และต่อประชาชนทั้งสองประเทศในที่สุด

มิติทั้ง 4 ด้าน จะส่งผลกระทบในเชิงบวกและลบต่อความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสองอย่างไร โดยภาพรวมแล้วสามารถนำมาสรุปประมวลในแต่ละประเด็นดังนี้

มิติความสัมพันธ์ด้านประวัติศาสตร์ ในภาพรวมนั้น ไทยและลาวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ถึงแม้ว่าในตอนหนึ่งของภาพเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์นั้น ลาวจะตกเป็นเมืองขึ้นของไทยเสียเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อคราวที่เจ้าอนุวงศ์ กษัตริย์แห่งเวียงจันทน์ทำการกอบกู้เอกราชให้กับลาวนั้น ประเทศไทยกล่าวว่าเจ้าอนุเป็นกบฏ แต่ในอีกด้านหนึ่งของฝ่ายลาว เจ้าอนุเป็นวีรบุรุษของลาวคนหนึ่งที่ยอมเสียสละเพื่อกอบกู้อิสรภาพของชาติ อย่างไรก็ตามการมองภาพเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไปนั้น ก็ไม่ได้ทำให้เกิดความบาดหมาง หรือขุ่นเคืองกันระหว่างคนทั้งสองชาติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสนิทสนมกลมเกลียว ความเข้าใจแต่ดั้งเดิมในอดีตที่มีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นในประวัติศาสตร์มายาวนาน

มิติความสัมพันธ์ด้านการเมือง

กล่าวโดยสรุป ภาพของมิติทางการเมืองระหว่างไทย-ลาวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นมากกว่าในระยะแรก กล่าวคือ เมื่อลาวมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ จะเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศกันอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากมุมมองของผู้นำประเทศที่แตกต่างกัน ตามลัทธิอุดมการณ์ของทั้งสองประเทศ ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบของประเทศไทยในทางการเมือง แต่อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ยุคสงครามเย็น ได้สิ้นสุดลงส่งผลให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มประเทศต่าง ๆ กันมากขึ้น รวมทั้งกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างไทยกับลาว ไทยไม่มีข้อกีดกันในเรื่องความแตกต่างของลัทธิอุดมการณ์ ภาพลักษณ์ของไทยที่มีต่อลาวเริ่มดีขึ้น เนื่องจากไทยได้พยายามให้ความช่วยเหลือทุกด้านแก่ประเทศลาว ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วิชาการ สังคม มีการแลกเปลี่ยนการเยือนและหารือเพื่อความร่วมมือกันในระดับผู้นำรัฐบาล ตลอดจนพระราชวงศ์ของไทย และในระดับประชาชนนั้น ถึงแม้ว่าในระยะแรกปัญหาทางการเมืองจะเป็นสิ่งกีดขวางไม่ให้คนจากทั้งสองประเทศไปมาหาสู่กันได้โดยสะดวก แต่ก็มิอาจกีดกันความสัมพันธ์ดั้งเดิมที่เป็นลักษณะเครือญาติระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่มีถิ่นฐานตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ยังคงมีการติดต่อสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา แม้จะไม่บ่อยครั้งนักก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าในระดับประชาชนของทั้งสองประเทศแล้ว ภาพลักษณ์ความเป็นพี่น้องกันยังคงมีอยู่เสมอมา แม้บางครั้งอาจจะห่างกันไปบ้างตามสภาพการณ์ทางการเมืองภายในของแต่ละประเทศ

ในภาพรวมนั้น ความสัมพันธ์ในด้านนี้มีการพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากต่างฝ่ายยึดแนวนโยบายปฏิบัติต่อกันบนพื้นฐานของความเป็นประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ในระดับผู้นำของประเทศต่างฝ่ายต่างมีความจริงจังในการแก้ปัญหาาร่วมกัน จะดูได้จากการเยือนของนายกรัฐมนตรีทั้งสองฝ่ายเมื่อในระยะ 2 ปีที่ผ่านมา (1999-2000) มีการเจรจาหารือใน

ข้อประเด็นต่าง ๆ และมีการลงนามในข้อตกลงร่วมกันหลายฉบับเพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศ หรือมีการเจรจาในกรณีที่มีข้อหาหรือเร่งด่วนก็สามารถกระทำได้ และตกลงกัน ซึ่งก็มีข้อสรุปที่เป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ในด้านการเมืองของทั้งสองประเทศ อย่างไรก็ตาม ความช่วยเหลือของไทยที่ให้กับลาวนั้น อาจก่อให้เกิดความรู้สึกในเชิงลบของฝ่ายไทยที่มีต่อลาว เช่น ไทยที่เป็นฝ่ายให้ อาจคิดว่าทำไมต้องให้ความช่วยเหลือแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์ของลาวในขณะนั้น การเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป และมีแบบแผนดำเนินการที่เป็นตัวของตัวตนเองนั้น ทำให้ลาวต้องพึ่งพาและหาความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนด้วยกันมากขึ้น โดยเฉพาะกับประเทศไทย ส่วนไทยเองนั้น มีความเข้าใจลาวมาโดยตลอด จึงคิดกับลาวเป็น “บ้านน้อง” ตรงนี้เองอาจทำให้คนลาวเกิดความรู้สึกต่อคนไทยว่าคนไทยชอบดูถูกและข่มให้คนลาวมีฐานะเป็น “บ้านน้อง” ตลอดมา

มิติความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวในด้านนี้ เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นมาก นับแต่การเปิดประเทศของลาวหลังยุคสงครามเย็นเป็นต้นมา ไทยเป็นประเทศในภูมิภาคอินโดจีนที่มีการลงทุนในลาวมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระแสดอรับของสินค้าไทยจากผู้บริโภคคนลาวนั้น ก็มีความนิยมชมชอบต่อคุณภาพสินค้าไทยเป็นอย่างดี มากกว่าสินค้าที่นำเข้ามาจากจีนและเวียดนาม ซึ่งมีคุณภาพที่ไม่ดีนัก เมื่อเทียบกับสินค้าของไทย สินค้าไทยจึงมีการนำเข้าเป็นอันดับต้นเรื่อยมา อย่างไรก็ตาม ลักษณะการซื้อ-ขายสินค้านี้ระหว่างไทยกับลาวในทางด้านเศรษฐกิจนั้น ก่อนข้างจะเป็นไปในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากที่ผ่านมา ไทยได้เปรียบดุลการค้ากับลาวมาโดยตลอด ในขณะที่ลาวค่อนข้างจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบ เช่น ไทยสามารถซื้อพลังงานไฟฟ้าจากลาว และได้ในราคาที่ค่อนข้างถูกและคุ้มค่าซึ่งเป็นวิธีที่ดีกว่าการสร้างโรงผลิตกระแสไฟฟ้าในประเทศเอง ซึ่งต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมหาศาล และนอกจากนี้ยังเสี่ยงน้อยกว่าการที่จะถูกกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนวิพากษ์วิจารณ์ ความสัมพันธ์ทางด้านนี้จึงกลายเป็นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแบบพึ่งพาอาศัยไทยอย่างไม่เท่าเทียมกัน กลายเป็นภาพลบต่อลาวว่า ไทยเอาเปรียบลาวเสมอ

มิติความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม สำหรับมิติความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นตัวแปรที่สำคัญตัวแปรหนึ่งต่อสภาพความสัมพันธ์ของไทยและลาวที่สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกในเชิงลบของไทยที่มีต่อลาว ยกตัวอย่างเช่น จากบทวิเคราะห์เกี่ยวกับประเทศลาว เรื่อง Making Connection ในวารสาร Far Eastern Economic Review ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 1993 กล่าวถึงผลกระทบของการเปิดใช้สะพานมิตรภาพต่อลาวว่า กลายเป็นถนนสายที่มีความทันสมัยสายแรกที่เชื่อมต่อระหว่างไทยกับลาว และถือเป็นการเปิดประตูออกสู่โลก

ภายนอกของประเทศที่มีลักษณะทางกายภาพ การเมือง และจิตวิทยาที่เคยอยู่อย่างโดดเดี่ยว อย่างไรก็ตาม รัฐบาลลาวได้ตระหนักเป็นอย่างยิ่งถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศลาว นับตั้งแต่การเปิดใช้เป็นเส้นทางสัญจรอย่างเป็นทางการโดยผ่านสะพานนี้นับแต่เดือนเมษายน 1994 ด้วยเกรงว่าจะถูกรุกรานโดยวัฒนธรรมจากต่างชาติ สะพานอาจทำให้การพัฒนากลายเป็นตัวบ่อนทำลายประเทศลาวเอง เช่น การตัดไม้ทำลายป่า น้ำเสีย การคอร์รัปชัน โสเภณี และโรคเอดส์ ซึ่งเป็นเหตุการณ์แบบเดียวกันที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในขณะนี้ ผลกระทบทางกายภาพทั้งหลายเหล่านี้ จะนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่เมืองใหญ่ ๆ เช่น เวียงจันทน์ และสุวันนะเขต มีจำนวนร้านค้าเพิ่มมากขึ้นเป็น 2 เท่า ภายในเวลา 2 ปี ในขณะที่ตามตลาดก็เต็มไปด้วยสินค้านานาชาติ และมีราคาที่เหมาะสม ประชาชนในเวียงจันทน์ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการสื่อสาร และมียานพาหนะยี่ห้อ เมอซีเดส เบ็นซ์ ใช้ในชีวิตประจำวัน มีเครื่องรับโทรทัศน์ในทุกหลังคาเรือน ซึ่งสามารถรับข่าวสารจากสถานีเครือข่ายของไทย จำนวนรถจักรยานยนต์เพิ่มมากขึ้นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา สภาพจักรยานออกไปจากถนนในกรุงเวียงจันทน์โดยสิ้นเชิง นอกจากสะพานมิตรภาพจะส่งผลกระทบต่ออนาคตของสองประเทศระหว่างไทยกับลาวแล้ว ประชาชนฝั่งลาวส่วนหนึ่งยังหวงวิตกเกี่ยวกับปริมาณรถในประเทศลาวที่เพิ่มขึ้นทำให้การจราจรติดขัด จำนวนอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น การขนส่งไม่มากขึ้น ส่งผลถึงการทำลายป่ามากขึ้น รวมทั้งขบวนการค้าของเถื่อนก็ยิ่งเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว และจะกลายเป็นปัญหาของสังคมลาวในอนาคต

ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับประจำวันที 4 เมษายน 2537 หน้า 15 ได้วิเคราะห์บทความ “ลาว” ขวัญเสียกลัวโรคเอดส์วิ่งข้ามสะพานว่า เอดส์เป็นประเด็นที่ชาวลาวส่วนหนึ่งหวงกลัว โดยถึงกับมีการตั้งข้อหาให้กับสะพานมิตรภาพว่า จะเป็นตัวที่นำโรคเอดส์เข้าประเทศลาวมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ชีวิตและแบบแผนวัฒนธรรมของลาวเสื่อมลงไป ความหวงกลัวเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่แพร่เข้าลาวภายหลังการเปิดสะพาน นับว่าเป็นกระแสที่นับวันจะถูกกระพือ เพราะในช่วงสรุปปลายปีของคณะกรรมการระดับชาติด้านโรคเอดส์แห่ง สปป.ลาว สรุปว่า สิ้นปลายปี 1992 ของลาวหรือเทียบได้กับสิ้นปลายปี 2536 ของไทย จำนวนผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ในลาวมีจำนวน 34 ราย และเสียชีวิตไปแล้ว 4 ราย เป็นสาเหตุหนึ่งที่ชาวลาวเริ่มหวงกลัวเอดส์มากขึ้น บรรดาโสเภณีจะมีเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการเดินทางไปมาระหว่างกันของแต่ละประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การท่องเที่ยวขยายตัวมากขึ้น แต่ไม่มีการให้การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางเพศ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย รวมทั้งการขาดการแนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัย ส่วนด้านยาเสพติดนั้น เมื่อมีการเปิดสะพานให้ข้ามไปลาวได้แล้ว สิ่งที่เป็นห่วงมากที่สุดคือ เรื่องการลักลอบขนถ่ายยาเสพติด ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือในการตรวจสอบเป็นระบบที่ยังล้าสมัย จึงทำให้มีแนวโน้มว่าการขนถ่ายจะมากขึ้น เพราะมีการเปลี่ยนที่ขนถ่ายจากสนามบินมาเป็นขนถ่ายตามแนวชายแดน

หัวข้อบทความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ฉบับวันที่ 16-22 ธันวาคม 2534 พอที่จะแสดงให้เห็นถึงความวิตกกังวลในเรื่องนี้ หัวข้อบทความเขียนว่า

“วีดีโอ (วีซี) วัฒนธรรมอิมพอร์ตบุคลากร” สะท้อนให้เห็น
ภาพสังคมลาวยุคเปิดประตูรับทุนนิยมได้อย่างเสรี และการ
เปิดประเทศของลาวยังส่งผลอย่างยิ่งต่อการเสื่อมลงของ
วัฒนธรรมที่ดั้งเดิม “วีดีโอไประบาดรุกตลาดลาว ทั้งบน
ดิน-ใต้ดิน ประชาชนติฉินหน่วยงานรัฐไม่สอดคล้อง ...”
“วีดีโอโคพะยาดฆ่าเชื้อ (วีดีโอตัวพยาธิเรื้อรัง)”

ประชาชนคนลาวมีความวิตกกังวลต่อวัฒนธรรมของชาติลาวในปัจจุบัน เกรงว่า
วัฒนธรรมของตนจะถูกทำลายโดยวัฒนธรรมของตะวันตก ซึ่งประชาชนลาวส่วนหนึ่งดูเหมือน
ว่าจะมีชีวิตชีวาที่มีความม่วนซื่นต่อสิ่งบันเทิงดังกล่าวด้วย และยังเป็นที่น่าวิตกกังวลเนื่องจากมอง
เห็นแต่ผลร้าย ชาวลาวในเวียงจันทน์นิยมเช่าวีดีโอไปชมกันมากในอัตราวันละ 20 บาทต่อครั้ง
(24 ชม.) เฉพาะหนังแอ็กชัน/อาร์แน้น เช่นกัน วันละ 60 บาทต่อครั้ง และร้านเช่าวีดีโอหลายแห่งก็
ร่ำรวยจากการเปิดเช่าหนังไปอย่างเป็นล่ำเป็นสัน

ฐานะของประเทศลาวกับประเทศไทยนั้น จะเป็น “บ้านพี่-เมืองน้อง” โดยลาวมัก
จะถูกเปรียบเทียบกับให้เป็นเมืองน้อง และเป็นน้องลาวของพี่ไทยอยู่เสมอมา โดยหารู้ไม่ว่าคนลาวจะ
ยินยอมพร้อมใจในการเป็นน้องลาวของพี่ไทยหรือไม่ คนลาวจะมีความคิดหรือความรู้สึกเช่นไร
ต่อคำเปรียบเทียบกับเหล่านี้ของคนไทย คำพูด ภาษา การแสดงออกของคนไทยที่เป็นไปในเชิง
ขบขันหรือดูถูกคนลาว เห็นว่าภาษาหรือพฤติกรรมแบบลาวเป็นสิ่งที่ไม่ทันสมัย ตลกขบขัน อาจ
เป็นเหตุให้คนลาวรู้สึกมีปมด้อย และน้อยใจ ซึ่งหากสั่งสมมากขึ้นคนลาวอาจจะมีการแสดง
ต่อไทยในอนาคต

จากข้อความในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เมลที่ผู้เขียนได้รับจากลูกพี่ลูกน้องคน
หนึ่งเป็นชาวกรุงเทพฯ มีเนื้อหาที่กล่าวพาดพิงถึงคนลาวดังนี้

“ลาวไทยใช้อื่นไกล พี่น้องกัน คุณแม่ไปเที่ยวเวียงจันทน์
กลับมา นั่งหัวเราะก๊ากก เล่าให้ผมฟังว่า ชาวลาวเรียก
ห้องคลอดว่า ‘ห้องประสูติ’ นางผดุงครรภ์นั้นชื่อ โก่อ้ว
‘นางประสูติ’ และห้องไอ.ซี.ยู. เขาเรียก ‘ห้องมรตุม’
ตามประสาคนแก่หลังเกษียณ คุณแม่ผมพร้อมเพื่อนวัย
เดียวกันชอบที่จะเหมารถเดินทางไปเที่ยวทั่วเมืองไทย
และเมื่อเดือนที่แล้วทีมขราสามัคคีก็พร้อมใจกันข้ามไป

ฝั่งเวียงจันทน์ โดยมีไกด์สาวชาวลาวเป็นล่ามกิตติมศักดิ์
 การเดินทางสนุกสนานเฮฮาตลอดรายการ เพราะได้เห็น
 ประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งหลาย ๆ อย่างอาจเป็น
 เรื่องปกติของเมืองเขา แต่กลายเป็นเรื่องน่ารักของชาวเรา
 เช่น ขณะที่เดินทางได้พักหนึ่ง คุณไกด์ก็ประกาศว่า จะแวะ
 ‘ปั๊มหอย’ ให้ลูกทัวร์ได้เข้าห้องน้ำ คลายอิริยาบถ ชาวลาว
 เรียกปั๊มเซนต์ได้จักจี้จัง ครั้นรถตู้เติมน้ำมันเสร็จ วิ่งออกมา
 เจอไฟอานาจ (ไฟแดง) ต้องจอดรอสัญญาณถึงคิวของ
 ไฟอิสระ (ไฟเขียว) ระหว่างพาทชมตลาด รถแล่นผ่าน
 โรงภาพยนตร์กำลังฉายที่ลาวต้องเปลี่ยนชื่อให้ตรงตาม
 ความเข้าใจของชาวลาว เช่น หนังเรื่องลูกกำพร้า ถ้าใช้
 ชื่อนี้ คนลาวจะไม่ดู เพราะลูกกำพร้าคือลูกที่ถือมิด (พรี)
 ฟังแล้วไม่สื่อ ดังนั้น หนังทำเงินจะต้องเป็น ‘โลกมด
 หน่วยให้โตผู้เดียว’ (โลกทั้งใบให้นายคนเดียว) และ
 หนูน้อยพเนจร ก็ต้องเปลี่ยนเป็น ‘บั๊กหาน้อยทุลกลูเล’
 มีหนังสือเรื่องหนึ่งคือ ตามล่าไอ้หนวดเหล็กนั้น ผม
 เขียนชื่อเป็นภาษาลาวให้อ่านไม่ได้หรือครับ เพราะ
 คำว่า หนวดเหล็กแปลงเป็นลาวแล้ว ... โส้ย เขียน
 ไม่ได้จริง ๆ เมื่อชมตลาดก็ได้พบว่า การสังกัวยเดียว
 ที่เวียงจันทน์นั้นต้องสั่งเป็นถ้วย อย่าสั่งเป็นชาม
 เพราะคำว่าชามในภาษาลาว หมายถึง ‘กะละมัง’
 ถ้วยเดียวหนึ่งชามจึงเกินบริโศก ผงชูรส คนลาวเรียก
 ‘แป้งนัว’ ผงซักฟอก เรียก ‘ฝุ่น’ ลูกทัวร์คนหนึ่งถ่ายรูป
 เพลินจนฟิล์มหมด ไกด์จึงพาไปซื้อฟิล์มที่ ‘ร้านแหกตา’
 (ร้านถ่ายรูป) เมื่อชมตลาดปลอดภาษี นมัสการเจ้าแม่
 หลักเมืองที่วัดศรีเมืองเสร็จสิ้น ไกด์ที่น่ารักก็เอา ‘ผ้า
 อานามย์’ มาให้เช็ดหน้า ไม่ต้องตกใจครับ เป็นคำเรียก
 ผ้าเย็นของพี่ไทย ใช้ศัพทได้นำเอ็นดูจริงเชียว เห็นมัย
 แค่เฉพาะภาษาก็มีอะไรที่น่าสนใจเยอะเยอะ ลองไปเที่ยว
 ด้วยตนเองสิครับ พี่น้องไทยลาวอุดหนุนกัน เงินทองไม่
 ไปไหน”

นอกจากนี้ในหนังสือ “เบิ่งลาว” โดย ไมตรี ลิมปิชาติ ที่เขียนว่า

“... ใครไปลาวกลับมาก็มักจะเล่ากันเรื่องการไ้ภาษาระหว่างลาว
กับไทยอย่างสนุกปาก เช่น ลาวเรียกโรงพยาบาลผดุงครรภ์อย่าง
ตรงไปตรงมาว่า โรงทำลูก และโรงน้ำแข็ง ลาวเรียกโรงน้ำก่อกัน
เป็นต้น ...”

จากทั้งสองบทความที่ได้รับชมมากล่าวอ้างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ขัน
ของคนไทยที่มักจะมองสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ รอบตัวเป็นเรื่องขบขัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็น
เรื่องของคนลาวแล้ว หากนำมาเล่าในวงสนทนาจะกลายเป็นเรื่องตลกขบขันสนุกสนาน โดยมีได้
คํานึงว่าเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้จะทำให้คนลาวไม่พอใจและกลายเป็นชนวนแห่งความบาด
หมางระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประชาชนทั้งสองฝ่าย

ในโลกยุคไร้พรมแดน หรือโลกาภิวัตน์ แต่ละประเทศในโลกสามารถติดต่อ
และรับรู้ข่าวสารกันได้สะดวกรวดเร็ว โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ แต่ละภูมิภาคสามารถเข้าถึงเหตุ
การณ์ต่าง ๆ ได้พร้อมกัน แม้แต่ประเทศเล็ก ๆ อย่างประเทศลาว ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่รับเอาสิ่ง
ต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดจากสื่อ เช่น วิทยุและโทรทัศน์ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งส่วนมากล้วนมาจากประเทศ
ไทย ทั้งนี้เป็นเพราะความใกล้ชิดติดกันของทั้งสองประเทศ จากงานวิจัยของ รศ.วิภา อุตมฉันท
ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้นำมาตัดตอนลงใน
หนังสือข่าวสด ฉบับวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2543 หน้า 1, 12 ระบุว่า อิทธิพลจากสื่อของไทยเป็น
ปัญหาที่รัฐบาลลาวพยายามหาวิธีป้องกันการเสื่อมลงของวัฒนธรรม คนลาวกำลังโดนสื่อไทย
ครอบงำจนเกิดความเสียหายในชีวิตร่วมกันเป็นอยู่ทุกด้าน โดยเฉพาะทีวี ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตร่วม
กันอยู่ของคนลาว คนลาวติดตามละคร เกมโชว์ โฆษณาสินค้าของไทย เช่น แม่หญิงลาวอยากใช้
โลชั่นทาผิวแล้วค่อย ๆ ขาวขึ้น ขณะที่วัยรุ่นลาวก็ชอบผมเงาหู แต่งตัวแปลก ๆ เลียนแบบดาราวัย
รุ่นไทยด้วย และย่อมส่งผลกระทบด้านลบเมื่อชาวลาวเกิดความต้องการด้านวัตถุ สวนทางกับสภาพ
เศรษฐกิจในประเทศของตัวเอง ขณะที่ยังยากจนกว่าไทยมาก จากสภาพการณดังกล่าว มิใช่เพียง
แต่คนลาวเท่านั้นที่ติดทีวีไทย ยังรวมคนพม่าและเขมรด้วย ความทันสมัยและก้าวหน้าทาง
เทคโนโลยีของไทย ทำให้คนลาวมีความสนใจสื่อจากไทยมากกว่าสื่อในประเทศของตน ทั้งนี้เหตุ
หนึ่งอาจเป็นเพราะสื่อในลาวมีน้อย ทีวีระดับชาติมีเพียง 2 ช่อง ทำให้จำนวนคนลาวที่รับสื่อจาก
ประเทศตนนั้นมีเพียง 20% สื่อของไทยมีอิทธิพลต่อชาวลาวอย่างมากทั้งด้านวัฒนธรรม ภาษา จิต
วิทยา การเมือง และเศรษฐกิจ เนื้อหารายการทีวีต่าง ๆ ของไทย รวมทั้งโฆษณา กระตุ้นให้ชาว
ลาวเกิดความต้องการด้านวัตถุมากขึ้น ซึ่งสวนทางกับสภาพเศรษฐกิจของลาว ยกตัวอย่างเช่น

โฆษณาโลชั่นทาหน้ายี่ห้อหนึ่งที่ฟรีเซ็นเตอร์ผิวหน้าคล้ำในตอนแรก หลังจากทาโลชั่นแล้ว ผิวก็ขาวขึ้นเรื่อย ๆ จนหน้าขาวเป็นคนละคน ผู้หญิงลาวชื่นชอบโฆษณาชิ้นนี้มาก เรียกชื่อยี่ห้อนี้ว่าเป็นโลชั่นหน้าขาว หลายคนพยายามหาเงินไปซื้อทั้งที่ฐานะยากจน ชาวลาวคิดหนังและละครไทยอย่างมาก ทุกบ้านรู้จักคาราฮายหญิงของไทยเป็นอย่างดี รวมทั้งนักร้องด้วย วัยรุ่นจะรู้จักทุกคน เพราะชอบฟังเพลงไทยมากกว่าเพลงที่ร้องโดยนักร้องลาว วัยรุ่นลาวยังเลียนแบบวัยรุ่นไทยที่เห็นจากในทีวี ไม่ว่าจะเป็นนักร้อง นักแสดง เกมโชว์ หรือรายการวัยรุ่นต่าง ๆ ทำให้ปัจจุบันวัยรุ่นลาวหันมาทำทรงผมแปลก ๆ ย้อมสีผม เจาะหู สวมบุหรี สวมกางเกงยีน และเสื้อผ้าสไคล์แปลก ๆ เหมือนเด็กวัยรุ่นไทย รวมทั้งการพูดคำศัพท์ที่วัยรุ่นไทยนิยมพูด เช่น เท่ๆ ชัวร์ มั่ว และยังได้แสดงความเห็นต่อการเมืองไทยว่า สับสนุ่นวาย เป็นก๊ากเป็นเหล่า และยังวิจารณ์ว่านักการเมืองไทยโคดประชุมสภาจนน่าเกลียด

นอกจากนี้ ยังมีทัศนคติของคนไทยต่อคนลาวซึ่งเป็นทัศนคติทางด้านลบ อันเป็นรอยร้าวลึกของคนลาวที่มีต่อคนไทย และความในใจเหล่านี้ สะท้อนออกมาตั้งแต่ผู้นำชาวลาวจนถึงชาวบ้าน คนของเราชอบคิดว่าลาวมีปมด้อย อะไรเขาก็บอกว่าเป็นลาว แม้แต่ท้ายรถติดล้อก็ยังติดป้ายบอกว่า “ดีใจจังค้นหลังก็ลาว” นอกจากนี้ ภาพลักษณ์ของการดูถูกคนลาว ยังมีให้เห็นได้ง่าย ๆ ในชีวิตประจำวันของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นบทสวดรับใช้นุ่งชั้นหรือตุ๊กตุ๊กผิวคล้ำ ดังหักในบทละครไทยแทบทุกเรื่อง (ถ้ามีบทคนรับใช้) ที่ดูแล้วก็เข้าใจได้ทันทีว่าสื่อภาพถึง “คนอีสานบ้านเรา” ซึ่งซ่อนทับไปอีกต่อหนึ่งก็คือ “ความเป็นลาว” นั่นเอง และไม่ว่าจะเป็นความตั้งใจที่จะให้เป็นขุรุษของเรื่องประเภทเชื้อชาติได้ถึงขนาดหรือตกลงกันอะไรทำนองนั้น แต่ลึก ๆ แล้วก็คือการสอเล่ห์ทัศนคติด้านลบต่อคำว่า “ลาว” และ “คนที่เป็ลลาว” นั่นเอง เราอาจปฏิเสธว่าไม่มีเจตนาจะดูถูกคนลาว แต่ในความเป็นจริง เราดูถูกเขามาแต่บรรพบุรุษก็ว่าได้ การป้ายร้ายคนเชื้อชาติอื่นให้มึปมด้อยในลักษณะเช่นนี้ ยังปรากฏในคำเรียกขานเช่น “เจ๊ก” ที่เราใช้กับคนจีน หรือ “ลูกจื๋อ” กับคนไทยด้วยกันเองที่มีผิวสีด้า หรืออีกตัวอย่างหนึ่งเมื่อมีนักกีฬาของลาวมาแข่งขันวอลเลย์บอลชายหาดบ้านเรา มีนักข่าวสถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่งไปถามว่า “เคยเห็นน้ำทะเลหรือเปล่า” และ “ได้สัมผัสครั้งแรกรู้สึกอย่างไร” เป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดที่อยู่ใต้จิตสำนึกของคนไทย (ข่าวสด, 25 กุมภาพันธ์ 2543: เพิ่งอ้าง)

อีกข่าวหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนไทย-ลาว ต้องเกิดความบาดหมาง และไม่เข้าใจกันอีกครั้งคือ ข่าวอันไม่มีมูลที่ว่า นักร้องวัยรุ่นชื่อดังของไทย “นิโคล เทริโอ” ให้สัมภาษณ์รายการทอล์กโชว์ดีลิขของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 โดยได้กล่าวพาดพิงแม่หญิงลาวว่าสกปรก ไม่อยากไปประเทศลาวอีก แต่อย่างไรก็ตาม นิโคลพร้อมทีมงานแกรมมี่เอนเตอร์เทนเมนต์ และทีมงานดีลิขได้ปฏิเสธว่า มิได้กล่าวใด ๆ พาดพิงดูถูกคนลาวหรือ

ประเทศลาวเลย ซึ่งสำหรับประชาชนไทยนั้น จากการติดตามข่าวในเมืองไทยของผู้ศึกษา หรือ รวมทั้งการสอบถามจากผู้ที่ยังคุ้นเคยต่อกรณีของนิโคล ที่พูดในทางที่ไม่ดีต่อผู้หญิงลาวและ ประเทศลาว ผู้จัดรายการเองก็ยืนยันด้วยการถอดเทปพิสูจน์พบว่า ขณะที่รายการออกอากาศอยู่นั้น ไม่มีใครได้ยื่นคำพูดเหล่านี้เลย แต่ในทางตรงกันข้ามกับฝั่งลาวที่มีการยืนยันจาก นางมณีพร หลวงสมบัติ เจ้าหน้าที่สหพันธ์แม่หญิงลาว และ นายสิทธิเดช พนมมัสดี เลขานุการเอกสถานทูต สปป.ลาว ประจำประเทศไทย (ข่าวสด, 8 เมษายน 2543: 13) ว่า เรื่องที่นิโคลพูดดูหมิ่นหญิงลาว ในรายการตีสิบเป็นเรื่องจริง และนายสิทธิเดชยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า แม้ว่าตนเองจะไม่ได้ ดูรายการนี้ แต่เมื่อสอบถามไปยังชาวลาวยุคก่อนแล้วที่อยู่ในเขตที่รับทีวีไทยได้ทุกช่องก็ได้รับการยืนยันจากทั้งเจ้าหน้าที่ประจำหมู่บ้าน และประชาชนที่อยู่ในเวียงจันทน์ว่าดูรายการนี้ และ เห็นกับตาว่า นิโคลให้สัมภาษณ์ว่า ผู้หญิงลาวสกปรกจริง ๆ ซึ่งไม่เพียงแต่คนลาวจะเห็นกันแค่ ประเทศเดียว ขนาดต่างประเทศอย่างอเมริกาซึ่งอยู่กันคนละทวีปยังเห็น (ข่าวสด, 8 เมษายน 2543: เพิ่งอ้าง)

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ข่าวสดฉบับวันที่ 9 เมษายน 2543 เสนอข่าวต่อมาว่า ได้เจอต้นตอแหล่งที่มาของข่าวลือดังกล่าวแล้ว โดยทราบว่า ต้นเหตุนั้น มาจาก ดี. เจ. รายการวิทยุ ที่จังหวัดหนองคายอ่านจดหมายที่สาวลาวเขียนว่าได้ดูรายการตีสิบโดยนิโคลออกมาให้สัมภาษณ์ ว่าคนลาวและแม่หญิงลาวสกปรก ในขณะที่เดียวกันนั้นเองผู้จัดรายการก็ได้พูดต่อว่าออกไปหลาย อย่าง โดยต่อมาก็มีกระแสข่าวเรื่องนิโคลดูถูกคนลาว โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยรุ่นลาวที่ชอบเปิด ฟังเพลงรายการนี้ ทั้งที่ความจริงแล้วไม่มีใครยืนยันว่ามีใครได้ดูรายการตีสิบที่ออกอากาศดังกล่าว หรือว่านิโคลได้พูดพาดพิงถึงคนลาวและแม่หญิงลาวเช่นนั้นจริง ๆ ส่วนใหญ่มีแต่ฟังเขาเล่ามา เป็นการพูดกันแบบปากต่อปากมากกว่า

เรื่องราวของนิโคล เทริโอ ที่ตกเป็นข่าวกล่าวพาดพิงถึงหญิงลาวในทางที่ไม่ดี นั้น มิได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เรื่องทำนองนี้เคยเกิดมาแล้วครั้งหนึ่ง โดยนักร้องหนุ่มแท้ “อุเทน พรหมมินทร์” ถูกกล่าวหาว่าเหยียดหยามสาวลาว แต่เมื่อมีการพิสูจน์แล้ว ก็ไม่ปรากฏว่าเทห์กล่าว พาดพิงถึงคนลาว และเมื่อสอบถามไปถึงจุดเริ่มต้นก็มาจากรายการที่วิทยุ อ.ส.ม.ท. หนองคาย เปิด ประเด็นมาในทำนองนี้ โดยไม่ทราบว่าจะเป็นการสร้างเรื่องเพื่อดึงดูดให้ชาวลาวหันมาฟังรายการ มาก ๆ หรือไม่ (ข่าวสด, 9 เมษายน 2543: 12)

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงข้างต้น กรณีของ นิโคล เทริโอ นั้น ผู้ศึกษาสามารถ สรุปได้ว่า นิโคลคงไม่ได้กล่าวพาดพิงถึงคนลาวในเชิงดูถูก ดูหมิ่นตามกระแสข่าว อาจเป็นไปได้ ที่คนไทยบางคนแอบอ้างชื่อนิโคล (กรณี ดี.เจ. รายการวิทยุ) แล้วกล่าวในทางที่เสียหายต่อชาวลาว ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริง ก็สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ยังมีความรู้สึกในเชิงดูถูกคนลาวในความคิด

ความคิดของคนไทยเราร่วมกันอยู่ พยายามทำตัวเป็นปมเชื่อง ยกตนข่มท่าน ดูถูกคนที่มีความ
 ค้อยกว่า ซึ่งหากในกรณีของแท้ และนิโคลไม่เป็นความจริงแล้ว ก็ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่มีให้เห็น
 และได้ยินอยู่เป็นประจำในโทรทัศน์ คือ เรื่องของตลก ที่ชอบพูดล้อเลียนคนลาว อะไรที่ไม่ดี ๆ
 ก็จะบอกว่าเป็นลาว ซึ่งจากการไปสัมภาษณ์ขณะที่ผู้ศึกษาออกภาคสนามนั้น คนลาวส่วนใหญ่
 จะไม่พอใจกับคำพูดนี้เท่าใดนัก สิ่งที่สำคัญที่สุดในขณะนี้คือ อิทธิพลของสื่อมวลชนที่นับวันจะมี
 บทบาทและสามารถสร้างความไม่เข้าใจกัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่าง
 ประชาชนทั้งสองประเทศ นอกจากนี้แล้วการมีภาษาพูดที่สามารถเข้าใจกันได้โดยง่ายนั้น กลาย
 เป็นดาบสองคมต่อความสัมพันธ์ดังกล่าว คนลาวอาจเกิดความบาดหมางและน้อยใจกับคน
 ไทย จนทำลายภาพลักษณ์ของคนไทยและประเทศไทยที่ดีที่ควรจะมีต่อคนลาวและประเทศลาว
 ในที่สุด